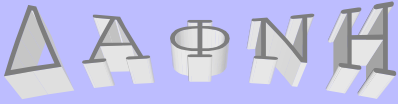

ΔΑΦΝΗ

Περιοδική έκδοση, προσφορά αγάπης στον τόπο που μας γέννησε. Έτος 3ο Φύλλο 7ο Νοέμβρης 2001

Περιοδική έκδοση, προσφορά
αγάπης στον τόπο που μας
γέννησε.

*

Ιδιοκτησία:

«Περιοδικό Δάφνη»

Αστική Μη Κερδοσκοπική
Εταιρία.

*

Υπεύθυνος έκδοσης, σύνταξη,
σελιδοποίηση, εκτύπωση και
επικοινωνία,

Βαγγέλης Ρουφάκης

Δαφνώνας, Χίος 82100

Τηλέφωνο: (0271) 78-353

Κινητό: 0945 871187

*

Http://www.dafninet.gr

E-mail:

info@dafninet.gr

vroufak@otenet.gr

*

ISSN: 1108-9016

*

Διανέμεται δωρεάν στα μέλη
τους φίλους και τους χορηγούς
της Δάφνης, σ' όλο τον κόσμο.

Γραφτείτε σήμερα

Μέλη, Φίλοι, ή Χορηγοί

στη «Δάφνη»

*

Εξώφυλλο: Δαφνώνας 1928

Η παλιά βρύση και το
χωριοπήγαδο. Φωτογραφία
Περικλή Παπαχατζηδάκη
Αρχείο Πέτρου Ι. Μαρτάκης

*

Οπισθόφυλλο: Δαφνώνας 1952.

Οι κάτοικοι του χωριού γύρω
στο χωριοπήγαδο, δίπλα στην
παλιά βρύση. Πίσω τους
φαίνονται τα καζαναριά (σήμερα
οικία Βασίλη Παπαμιχαλάκη και
γκαράζ Μ. Κουλουρούδη.
Φωτογραφία Μαξ Ρεντιάνη.

*

ΣΤΙΣ ΔΑΦΝΟΥΣΑΙΝΕΣ

Είντα τραγούδια να σας πω
δαφνούσαινες να σας χαρώ!

Ω! Μια προς μια σας προσκαλώ
με μερσινιές και δυόσμο,
δαφνούσαινα και μένανε
με έφερε στον κόσμο!

Μαρία, Μαρούκα, Μαριγώ,
Κατίνα, Κατερίνα, Αργυρώ,
Ερήνη, Μαργαρίτα, Κυριακή,
Μιμίκα, Ζένη, Αγγελική!

Γι' αυτά τα μάτια έμ μπορώ,
να ξεκολλήσω αφ' το χωριό!
Και είν' ο νους μου, ω καημέ,
στη βρύση έναν κερεμέ!

Και με τη στάμνα σας θωρώ,
εκείνον τον παλιό καιρό,
κάτω που πάτεν στ' Αφτουλά,
φλισκούνια μέσα στα νερά!

Ωχ, πετά η ψυχή του καθενού
στα μάγια του παλιού καιρού.

Δαφνούσαινες σας αγαπώ
και μια προς μια σας προσκαλώ,
όλες να σας φιλήσω
κι αφ' τα γλυκά τα μάτια σας
το μέλι να τρυγήσω!

Πέτρος Ι. Μαρτάκης

Βοηθήστε μας!

Γραφτείτε σήμερα Μέλη, Φίλοι, ή Χορηγοί στη
Δάφνη. Ενισχύστε μας, να συνεχίσουμε την προ-
σπάθεια που πριν τέσσερα περίπου χρόνια ξεκινή-
σαμε και συνεχίζουμε με επιτυχία ΑΝΙΔΙΟΤΕ-
ΛΩΣ.

Βοηθήστε μας να προβάλουμε την Πατρίδα μας,
το Νησί μας και τα Χωριά μας σ' όλο τον κόσμο.
Ευχαριστούμε όσους μας βοήθησαν μέχρι σήμερα.

Όχι άλλο αίμα!!!

Στις 11 του περασμένου Σεπτεμβρη όλος ο κόσμος ρίγησε βλέποντας τους δυο πύργους του Παγκόσμιου Κέντρου Εμπορίου της Νέας Υόρκης (World Trade Center) να γκρεμίζονται σαν χάρτινοι και το πεντάγωνο, των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, να πνίγεται στις φλόγες και τους καπνούς.

Κι αμέσως, πριν ακόμη στεγνώσει το αίμα της μεγάλης αυτής τραγωδίας, τους θιγόμενους ως σύγχρονους Σταυροφόρους να ετοιμάζονται και να κινούνται προς την ανατολή.

Όχι βέβαια για να ελευθερώσουν τους Αγίους Τόπους ή να φέρουν ειρήνη στην πολύπαθη περιοχή, Κύπρο, Παλαιστίνη κ. α. μα για να τιμωρήσουν τους υπεύθυνους.

Το μόνο όμως που είδαμε μέχρι τώρα είναι βόμβες που σπέρνουν τον όλεθρο στο λαό του Αφγανιστάν και ποιος ξέρει αργότερα που αλλού στον προαναγγελθέντα δεκάχρονο πόλεμο κατά της τρομοκρατίας.

Είναι λάθος και δεν μπορεί να ξεπλυθεί με αίμα αθών (πεινασμένων αμάχων) το αίμα που άδικα ομολογουμένως έχυσαν οι εγκληματίες της διεθνούς τρομοκρατίας.

Εκτός αν αναζητείται το Χρυσόμαλλο Δέρας σε μια νέα Κολχίδα, ή η Ελένη σε μια σύγχρονη Τροία.

Ευχή και ελπίδα μας πως θα επικρατήσει η λογική και θα πληθύνουν οι ψύχραιμες φωνές που ακούγονται στην μεγάλη χώρα την μοναδική υπερδύναμη Αμερική, την Ευρωπαϊκή Ένωση, τον Ο.Η.Ε. και σε κάθε γωνιά της γης που υπάρχουν σκεπτόμενοι άνθρωποι. Μόνο τότε οι κρατούντες στα χέρια τους τις τύχες της ανθρωπότητας θα πεισθούν πως μπορεί να καταπολεμηθεί η τρομοκρατία με τιμωρία μόνο των ενόχων (όταν τους γνωρίζουμε) και με σωστές πολιτικές π. χ. εκδημοκρατίζοντας λαούς και αφήνοντας, ή βοηθώντας τους να αναπτυχθούν. Τότε ο κάθε τρομοκράτης δεν θα έχει «πεδίο δόξης λαμπρόν» όπως σήμερα.

Οι λαοί της γης με πρώτο τον ελληνικό, πονούν

για τα θύματα της αποτρόπαιας πράξης στη Νέα Υόρκη καθώς και του πολέμου (Αφγανούς κι Αμερικανούς), όσο πόνεσαν για τα θύματα της τρομοκρατίας και των πολέμων σε κάθε γωνιά του πλανήτη.

Οι Έλληνες είναι ιδιαίτερα φιλήσυχοι άνθρωποι και μισούν τη βία απ' όπου κι αν προέρχεται.

Ας σταματήσουν λοιπόν κάποιοι «εξυπνάκηδες» να βαφτίζουν τους Έλληνες «αντιαμερικάνους» «φίλους των τρομοκρατών» και άλλα τοιαύτα τερπνά και να κοιτάξουν την ιστορία της Πατρίδας μας των τελευταίων 80 τουλάχιστο χρόνων.

Τότε θα καταλάβουν τι θα πει πόλεμος, εμφύλιος σπαραγμός, ξεριζωμός και προσφυγιά. Ας ρωτήσουν τελικά ένα Μικρασιάτη ή Πόντιο, Κωνσταντινοπολίτη ή Κύπριο, Παλαιστίνιο, ή κάποιον από τα πολύπαθα Βαλκάνια και θα πάρουν απαντήσεις.

Οι Έλληνες όλα αυτά τα έχουν «νοιώσει στο πετσί τους».

Αντί λοιπόν για κριτική, λίγη κατανόηση θα ταίριαζε περισσότερο.

Όχι άλλο αίμα. Ο πόλεμος όσο κι η τρομοκρατία δεινά και μόνο συσσωρεύουν. Η βία φέρνει βία.

Φτάνει πια.

Το περιοδικό μας, οι συνεργάτες κι οι φίλοι μας, θα σταθούμε δίπλα στα θύματα και με κάθε τρόπο θα βοηθήσουμε να νιώσουν καλύτερα όσοι έχασαν τους δικούς τους.

Άξια συγχαρητηρίων η συνεργάτις μας γλύπτρια Μαίρη Παπακωνσταντίνου που ετοιμάζει «συμβολικό γλυπτό» **αφιλοκερδώς** για τα θύματα της καταστροφής στην Νέα Υόρκη και όχι μόνο. (περισσότερα στη σελίδα 5).

Κλείνουμε με το ποίημα του Φώτη Αγγουλέ «Στη Μάννα» κι ας το καταλάβουν όσοι μπορούν...

Μανούλα,

τα παιδιά θα πεθάνουν στις κούνιες τους.

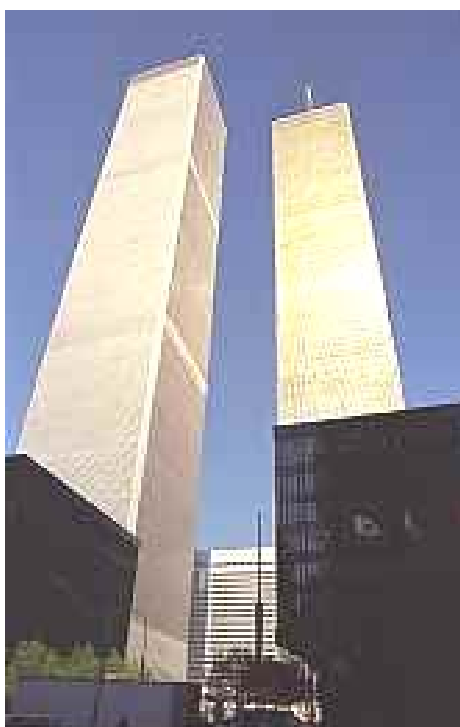
Θα σκοτωθούν οι έφηβοι άδικα.

Θα μαραθούν τα λουλούδια στις γλάστρες,

κι εσύ, να μην περιμένεις να πραγματοποιήσεις κανένα σου όνειρο...

Αυτό...είναι, πόλεμος.

Βαγγέλης Ρουφάκης

Οι δυο πύργοι πριν την καταστροφή

Τιμή και μνήμη

Στις 11 Νοεμβρίου 1912 η Χίος ελευθερώθηκε από τους Τούρκους. Η απόβαση των Ελληνικών Στρατευμάτων έγινε στο Κοντάρι κι εκεί δυο παλικάρια έδωσαν τη ζωή τους, πρώτοι.

Στο μνήμα και στη μνήμη τους ένα λουλούδι κι ένα ποίημα με τη φωτογραφία του ποιητή.

Ακόμη μια φωτογραφία του '12, δείγμα τιμής και μνήμης σ' όλους τους αγωνιστές της λευτεριάς.

Φώτης Αγγουλές

Η ποίησή του κοσμεί συχνά τις σελίδες της «Δάφνης»
Αρχείο Βαγγέλη Ρουφάκη

Το μνήμα

Στο Κοντάρι τ' αμμόσπαρτο
στις φουρτούνες, το κύμα
με πανώριο αφροστέφανο
στεφανώνει το μνήμα,

δυο ηρώων που πέφτανε
όταν γύρω κρότοι
κανονιών εσημαίνανε
μια ανάσταση, πρώτοι.

Κι είν' το μνήμα πεντάφτωχο,
τέτοιο βιος που κρατάει
κι αν κανείς δεν το νοιάζεται
ο καιρός το χαλάει.

Κι αν για μας σκοτωθήκανε,
τόρα μεις τους ξεχνάμε
κι αν απάνω στο μνήμα τους
ούτε λούλουδα πάμε,

στο Κοντάρι τ' αμμόσπαρτο,
στις φουρτούνες, το κύμα
το λευκό του αφροστέφανο
φέρνει στ' άγιο τους μνήμα.

«Ατακτα»

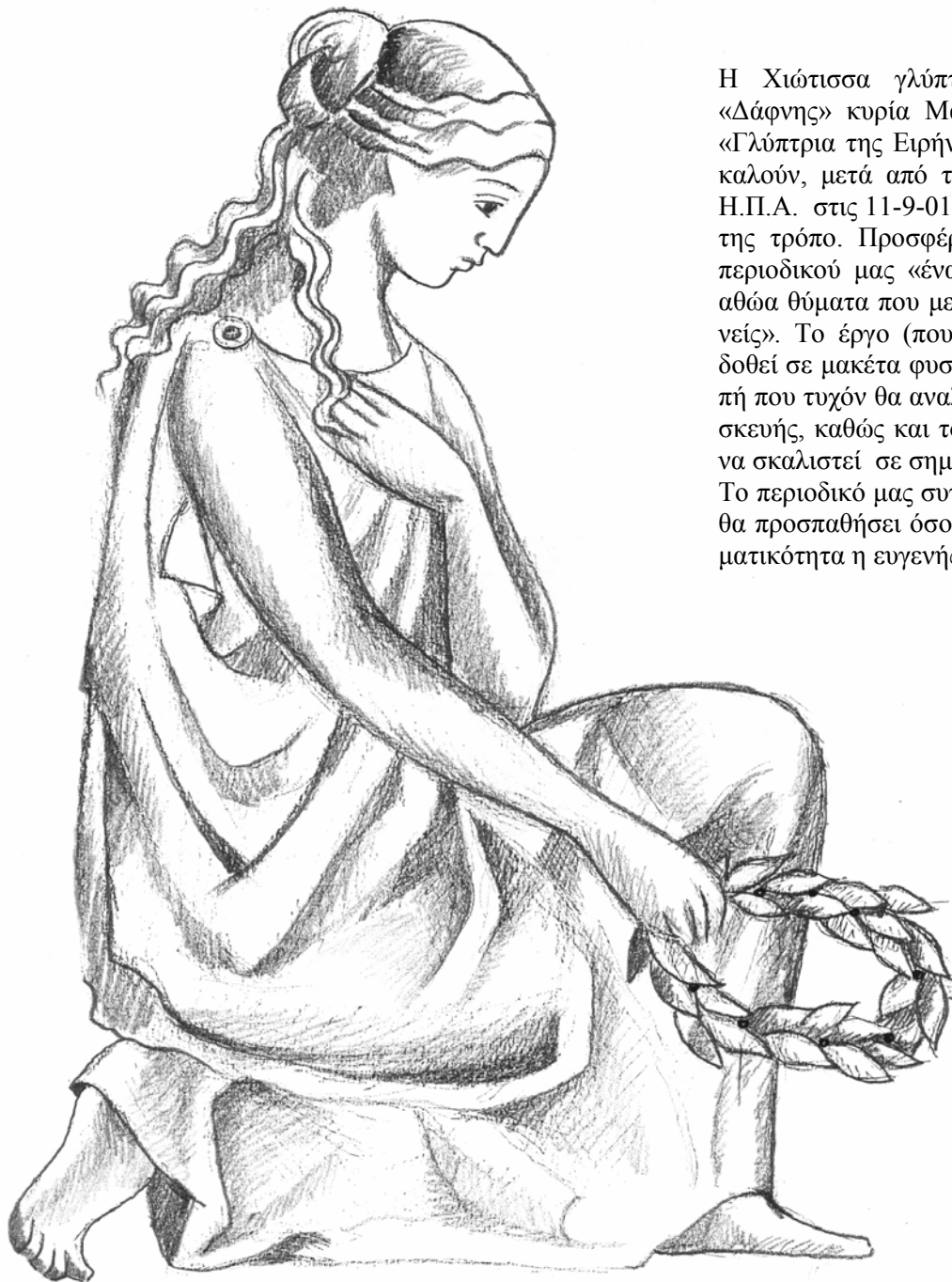
Φώτης Αγγουλές 1930

Χίος Νοέμβριος 1912. Παρέλασις των ελευθερωτών του Ελληνικού Στρατού. Παράταξις εν τη πλατεία (Βουνακιού)
Φωτογραφία-λεζάντα Περικλή Παπαχατζηδάκη, αρχείο Βαγγέλη Ρουφάκη

ξ τα μηνύματα

Η Χιώτισσα γλύπτρια και συνεργάτης της «Δάφνης» κυρία Μαίρη Παπακωνσταντίνου, η «Γλύπτρια της Ειρήνης» όπως δικαίως την αποκαλούν, μετά από τη συμφορά που έπληξε τις Η.Π.Α. στις 11-9-01, έδωσε το παρών με το δικό της τρόπο. Προσφέρει αφιλοκερδώς μέσω του περιοδικού μας «ένα συμβολικό γλυπτό για τα αθώα θύματα που μεταξύ τους ήταν και Ομογενείς». Το έργο (που βλέπουμε στο σχέδιο), θα δοθεί σε μακέτα φυσικού μεγέθους, στην επιτροπή που τυχόν θα αναλάβει το υπόλοιπο της κατασκευής, καθώς και το ποίημα που ακολουθεί για να σκαλιστεί σε σημείο της βάσης. Το περιοδικό μας συγχαίρει την καλλιτέχνη και θα προσπαθήσει όσο είναι δυνατό να γίνει πραγματικότητα η ευγενής αυτή προσφορά..

Σχέδιο
Μαίρης Παπακωνσταντίνου
Γλύπτριας . 2001

Ο θρήνος του περιστεριού

Της Γλύπτριας Μαίρης Παπακωνσταντίνου

Σκέπτομαι κι οι ώρες έρχονται και φεύγουν
Και την ελπίδα κρατώ σαν ασπίδα
μέσ' την αμφιβολία του αύριο.
Του αύριο που ποιός ξέρει αν θάρθει...

Ο Γαλάζιος Πλανήτης γίνηκε κόκκινος
κι η θάλασσα Αχέρων.
Στα πρόσωπα των παιδιών πάγωσε το χαμόγελο.
Τα τρυφερά τους μάτια γέμισαν απορία...
Γιατί;

Οι φούχτες που άπλωναν να πιάσουνε τ' αστέρια
έμειναν άδειες κι ο ήλιος κρύφτηκε
απ' την σκιά των όπλων!!!
Τις πέτρινες νύχτες αφουγκράζομαι
την οδύνη του αθώου...

Ο αποσπερίτης χάθηκε πια
και το κουτί της Πανδώρας, ανοίχτηκε βίαια...
Μέσ' την πετρωμένη γοητεία των ερειπίων
στα τραυματισμένα μάρμαρα του Παρθενώνα
θρηνούμε το νεκρό περιστέρι...

Η βρύση

Στο έμπα του χωριού η βρύση...

Στο εξώφυλλο του περιοδικού η φωτογραφία της. Βαθιά μέσα στην καρδιά, τη σκέψη και τις αναμνήσεις μας η εικόνα της, σε μια άλλη εποχή. Όπως εμείς οι πιο παλιοί τη γνωρίσαμε... Κι ήταν η ίδια όπως τη βλέπουμε στη φωτογραφία του εξωφύλλου μας στα 1918, ως τα μέσα της δεκαετίας το '50. Τότε που οι ανάγκες της εξέλιξης άρχισαν να φτιάχνουν πολλά, μα και να χαλούν κάποια άλλα, που τόσο πολύ μας λείπουν σήμερα στην πεζή εποχή που διανύουμε.

Σκαλίζοντας τις παιδικές μου αναμνήσεις θα προσπαθήσω να σας μεταφέρω εικόνες του τότε απ' τη βρύση που σταμάτησε... «να μιλεί πια», γιατί κανείς... «ε γροικιά τη γλώσσα της» όπως ο καλός Δαφνούσης και φίλος, Πέτρος Ι. Μαρτάκης πολλά χρόνια πριν προφητικά έγραψε (διαβάστε στη σελίδα 9)...

Κατεβαίνοντας από την εκκλησία το κατηφορικό καλντερίμι, δίπλα στον ποταμό (τότε ο σημερινός κεντρικός δρόμος του χωριού ήταν ο μισός και ο υπόλοιπος χείμαρρος) πρόβαλλε μπροστά σου το χωριοπήγαδο κι η βρύση όπως ακριβώς φαίνονται στη φωτογραφία. Στο δεξιό κάτω μέρος όπως κοιτούμε, διακρίνεται κι η όχθη του ποταμού. Ο δρόμος ήταν τότε χαμηλότερα και για να μπει στο σκεπαστό κατέβαινες μόνο ένα σκαλοπάτι στο χαμηλό σημείο και δύο στο ψηλότερο. Στο εσωτερικό (του σκεπαστού) μικρές οι διαφορές. Το ξύλινο λουλακιασμένο παραθυράκι αντικαταστάθηκε με σιδερένιο και το στενό πέρασμα που υπήρχε νότια της βρύσης κλείστηκε αργότερα.

Στο εν λόγω στενό έβγαινε τότε το πέτρινο κανάλι που έριχνε το νερό που περίσσευε, στη μεγάλη λαξευμένη γούρνα με τα τρία καναλάκια υπερχειλίσης. Από κει περνούσαν τα ζώα να πιουν και να φύγουν από την άλλη πλευρά προχωρώντας στο ανηφορικό καλντερίμι που έβγαινε στο πίσω μέρος της βρύσης.

Στα μέσα της δεκαετίας του '50 η γούρνα πετάχτηκε και έγινε η «καινούργια» τσιμεντένια όπως περίπου είναι μέχρι σήμερα.

Την ίδια περίπου εποχή άρχισε να σκεπάζεται λίγο-λίγο ο ποταμός και να κουτσορευείται το πηγάδι που σε πρώτη φάση έγινε με χαμηλό οκταγωνικό στόμιο και καπάκι. Αργότερα, όταν αγοράστηκαν μεγαλύτερα λεωφορεία «τρίτης γενιάς» που μερικά απ' αυτά κυκλοφορούν ακόμα, το πηγάδι «κόπηκε» ίσια με τον δρόμο και μόνο μια μικρή τρύπα, όσο που χωρούσε την

απορρόφηση μιας μηχανής άντλησης, έμεινε. Κι αυτή κλείστηκε όταν οι υπόνομοι του χωριού έπεσαν στον σκεπασμένο πια ποταμό και μόλυναν (και μολύνουν) όλα τα πηγάδια της περιοχής και όχι μόνο.

Η κατασκευή της νέας γούρνας είχε σαν αποτέλεσμα να γκρεμιστεί ο πέτρινος τοίχος δίπλα στη βρύση και να γίνει καινούργιος με πλίνθους (σήμερα γίνονται επισκευές κι ευχόμαστε να υπάρξει περισσότερος σεβασμός).

Ο άδικος θάνατος δυο νέων του χωριού έφερε κι ένα προσκυνητάρι μαρμάρينو μπρος στη βρύση (κακώς) και το κτίσιμο της αποθήκης του Συνεταιρισμού, όπως και του Μνημείου του Αγνώστου Στρατιώτη, εξαφάνισαν τις ροδιές που αποτελούσαν τον φράκτη του εν λόγω αγροτεμαχίου και συμπλήρωναν το ντεκόρ. Μαζί έφυγε κι η πινακίδα που 'γραφε την απόσταση του χωριού από άλλα χωριά και την πόλη.

Την δεκαετία του '80, αν δεν κάνω λάθος, έγιναν κάποιες αλλαγές και παρεμβάσεις στο πίσω μέρος της βρύσης και συντήρηση στο μπρός.

Απέναντι στη βρύση, τα καζαναριά της οικογένειας Κουτσουράδη, σήμερα οικία Βασίλη Παπαμιχαλάκη και του Γιώργη Σ. Μαμούνα σήμερα γκαράζ Μιχ. Κουλουρούδη (φαίνονται στο οπισθόφυλλο) που όχι μόνο λειτουργούσε στα χρόνια εκείνα αλλά έχω γευθεί πολλές φορές την σούμα που κατέβαινε ζεστή και μυρωδάτη.

Αυτό περίπου το τοπίο στη βρύση της εποχής εκείνης που συμπλήρωναν οι κάτοικοι του χωριού που κάθε μέρα ερχόταν εδώ να πάρουν «τ' άγιασμα της βρύσης».

Στάμνες, τενεκέδες, σίκλες και κάθε είδους δοχεία στην «αράδα» περίμεναν να γεμίσουν και γύρω άντρες, γυναίκες, κορίτσια, περίμεναν την σειρά, κεντώντας, γνέθοντας, κουτσομπολεύοντας και... μαλώνοντας.

Κι από τους δρόμους γύρω έβλεπες τα κορίτσια και τις γυναίκες με τις στάμνες στον ώμο πάνω στις διπλωμένες πετσέτες να πηγαionoέρχονται και τους άντρες (ειδικά αυτούς που είχαν ζώα), με δυο μεγάλα δοχεία ή με δυο τενεκέδες στη μανέλα (μακρύ ξύλο στους ώμους που κρεμάζονται οι τενεκέδες με σχοινί) να κουβαλούν το «ζωοποιόν ύδωρ».

Σήμερα η βρύση, η βρύση μας, μένει «κάντρο ζεστό κι αγαπημένο» (το νερό της χρησιμοποιείται μόνο για άρδευση) κι έτσι πρέπει να μείνει. Είναι κομμάτι της ιστορίας μας.

Βαγγέλης Ρουφάκης

Μεγάλη επιτυχία σημείωσε το πρώτο βιβλίο έκδοση της «Δάφνης», «Λωλόδεντρα», που έγραψε η γνωστή επιστήμων και συγγραφέας Σεβαστή Χαβιάρα-Καραχάλιου και τείνει να εξαντληθεί στους τρεις μήνες κυκλοφορίας του.

Η συγγραφέας, στις σελίδες του βιβλίου περιγράφει με το δικό της γλαφυρό τρόπο τη γειτονιά που γεννήθηκε και τους ανθρώπους της, όπως εκείνη τους θυμάται, γύρω στα 1940.

Τότε, που η παιδική αθωότητα μπερδεμένη και πληγωμένη απ' τα βάσανα, τις κακουχίες και την πείνα, πάλευε να βρει διέξοδο στα πειράγματα και τις παιδικές διαβολιές, σαν τη ζωή που πάλευε να ξεφύγει το θάνατο την ταραγμένη εκείνη εποχή.

Κράτησε εικόνες ζωντανές κι ανεξίτηλες που τις περιγράφει με μαεστρία και σκλαβώνει τον αναγνώστη σε κάθε κεφάλαιο, σε κάθε γραμμή.

Συνέβαλαν βέβαια στην επιτυχία και η Γλύπτρια Μαίρη Παπακωνσταντίνου με τα «έξυπνα» σκίτσα της, ο Ομότιμος Καθηγητής Λαογραφίας Μ. Γ. Μερακλής με τον ωραίο του πρόλογο, ο Κώστας Δ. Χαλκιάς με τις παλιές φωτογραφίες, που μ' αυτές του Στέλιου Φουντούρη, της συγγραφέως και του γράφοντος, συμπληρώνουν τα κείμενα και ομορφαίνουν την έκδοση. Ο Φιλολόγος Τάσος Σαρρής έκανε τις διορθώσεις των δοκιμίων.

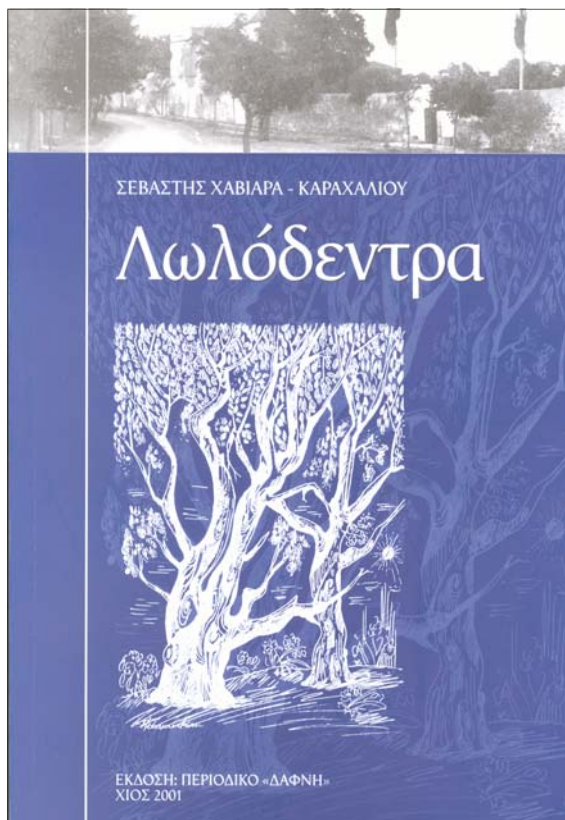
Δεν μπορούμε να παραβλέψουμε την βοήθεια των υπευθύνων στο τυπογραφείο «Εντυπο» που ενώ είχαν την ευθύνη μόνο της εκτύπωσης (την προεργασία έκανε ο γράφων για λόγους οικονομίας) προσπάθησαν φτιάχνοντας το ωραίο εξώφυλλο και βοηθώντας με την πείρα τους, στη βελτίωση κάθε ατέλειας. Καθοριστική υπήρξε η συμβολή της «Ομοσπονδίας Χιακών Σωματείων Νέας Υόρκης» που χρηματοδότησε την έκδοση με δύο χιλιάδες δολάρια και καλύψαμε την εκτύπωση και διάφορα άλλα έξοδα.

Ευχαριστούμε κάθε έναν ξεχωριστά.

Άλλωστε το αποτέλεσμα δικαιώνει όλους όσους συνετέλεσαν στην έκδοση αυτή.

Η επιτυχία αυτή μας έδωσε το κουράγιο για τη συνέχεια. Την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές το δεύτερο βιβλίο από τις εκδόσεις «Δάφνη», βρίσκεται στο τυπογραφείο.

Πρόκειται για την ποιητική συλλογή του καλού φίλου, εξάιρετου ποιητή και λογοτέχνη της Χίου Κώστα Αμπανούδη, «Πετροχελίδονα», που είμαστε βέβαιοι εκ των προτέρων πως θα ενθουσιάσει τους αναγνώστες της «Δάφνης» και κάθε λάτρη της ποίησης.

Τους τελευταίους μήνες, σε συνεργασία με τον Χιώτη ζωγράφο και καλό φίλο Χαράλαμπο Κοιλιάρη, «στήσαμε» επί τέλους (με αρκετή καθυστέρηση) τις ιστοσελίδες της «Δάφνης» www.dafninet.gr όπως από το προηγούμενο τεύχος του περιοδικού μας είχαμε προαναγγείλει.

Εκεί θα βρείτε την ύλη από όλα μας τα περιοδικά, τις άλλες εκδόσεις της «Δάφνης», περιγραφή των εκδηλώσεών μας, τους ανθρώπους που μας στηρίζουν, χιώτικες εκδόσεις, μουσεία κι άλλα αξιοθέατα, φωτογραφίες παλιές και καινούργιες, συνδέσεις με όλες τις χιώτικες εταιρίες internet και με άλλες, που

πιστεύουμε πως έχουν σχέση με το νησί μας, ή γενικότερο ενδιαφέρον. Τα Πολιτιστικά Σωματεία του νησιού μας μέσα κι έξω απ' αυτό που έχουν δικές τους ιστοσελίδες και γι' αυτά που δεν έχουν μπορούμε να τους φτιάξουμε κατόπιν συνεννόησης.

Επίσης όλοι οι φίλοι και οι χορηγοί μας, παίρνουν εντελώς δωρεάν τον αντίστοιχο χώρο στις ιστοσελίδες της «Δάφνης» για προβολή προσωπική ή της επιχείρησής τους, δείγμα ευγνωμοσύνης για την βοήθεια που μας προσφέρουν.

Κάποιες από τις σελίδες που προαναφέραμε, δεν έχουν τελειώσει την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές. Γρήγορα όμως θα είναι κι αυτές στη διάθεσή σας.

Βαγγέλης Ρουφάκης

Ο ΜΠΑΞΕΒΑΝΗΣ Τ' ΟΥΡΑΝΟΥ

Του Κώστα Αμπανούδη

Από την ανθολογία «Διηγηματογράφοι της Χίου» του Γεώργη Διλιμπή έκδοση Ο. Π. Κ. Δ. Χ. 1988

Ήταν στρογγυλοπρόσωπος με αραιά ξανθά μαλλιά και καταγάλανα μάτια. Είχε κι ένα ψευτο μουστάκι σα μαδημένο στάχυ στο πάνω χείλος του.

Δεν ήταν ψηλός στο μπόι, αλλά έμενε πολύ ψηλά. Σ' ένα ερειπωμένο παλιό αρχοντόσπιτο. Σαν τύχαινε και τον έβλεπα ν' ανεβαίνει εκείνες τις ατέλειωτες πετρόσκαλες με τα πολλά γυρίσματα, τα δίχως στήριγμα, νόμιζα πως προχωρούσε ίσια προς το γαλανό ξάγναντο, περνούσε άδεια δωμάτια, δίχως πορτοπαράθυρα και χανόταν στο βάθος, λες μέσα στον ίδιο τον ουρανό.

Οι μεγάλοι αμφισβητούσαν την καταγωγή του από τόσο σπουδαία δώματα, ή αφήναν εμάς τους μικρούς με την ιδέα και τη νουθεσία συνάμα του «παραπεσόντος αγγέλου».

-Καλός ήτανε, γιόκα μου, όσο τον είχε κοντά της εκείνη η άξια γυναίκα. Αλλά της τάφαγε όλα, ως και τα χρυσά της δόντια. Το πιστό βλέπεις.

Απ' ότι ξέραμε τον είχαν παντρέψει με μια χωριανή πριν χρόνια, θάταν πολύ νέος τότε κι εκείνη μάννα του στην ηλικία. Ζήσανε κάμποσα φεγγάρια όπως-όπως ώσπου τα βλαστήμησε όλα και ξαναγύρισε στην αετοφωλιά του.

Είχε κάμποσα χωράφια παραπόταμα. Ήτανε δουλευτής άξιος, όταν δεν έπινε. Είχε αγάπη παθητικά στα άνθη. Έφτιαχνε αυτοσχέδια θερμοκήπια για τις βιόλες, τα γαρύφαλλα και τους βασιλικούς. Κουβαλούσε το νερό από μακρινά κουτρουλά πηγάδια με δύο ντενεκέδες στηριγμένους, σαν ζυγός αλόγου στ' αλωνίσματα, στο γερό του σβέρκο.

Ευπνούσε τους δρόμους με τα τραγούδια του και τα φεγγαρομιλήματά του. Ήτανε πονετικός στους ξένους καύμούς. Αγάπαγε τα παιδάκια και δεν πείραζε τους σακάτηδες, όπως οι μυαλωμένοι και σοβαροφανείς, νοικοκυραίοι.

Κάποτε έσωσε έναν ανηψιό του, που είχε σκύψει στο πηγάδι. Γλίτωσε κι από τη φωτιά πολλά χωραφόσπιτα.

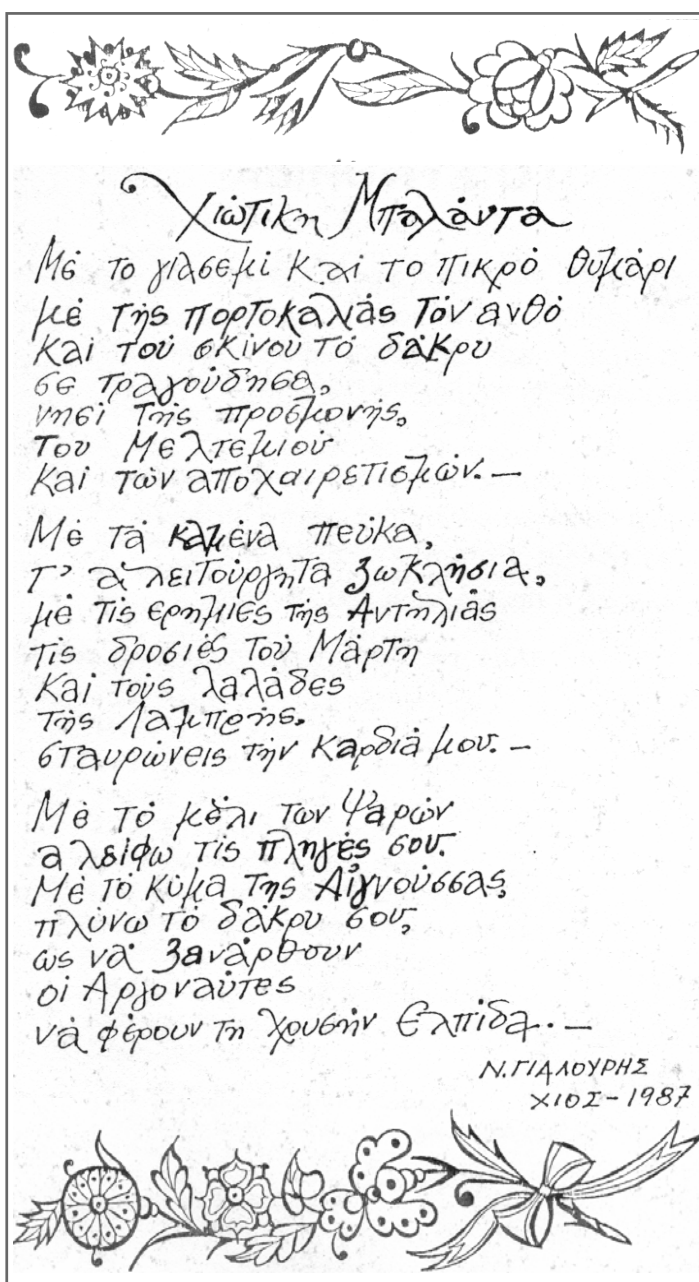
Η αποθέωση της χάρις του ήταν τα Κυριακάτικα Καλοκαίρια. Μ' ένα κόκκινο πάντα γαρύφαλλο στ' αφτί, να στάζει αίμα λουλουδένιο στα βήματά του. Ένα άσπρο πουκάμισο (ποιοι άγγελοι του το ετοιμάζαν τόσο λευκό) και μια λεκάνη με άνθη, ψίχα αμύγδαλο και τσίκουδα.

Αρρώστησε από χρυσή, ξαφνικά στα τέλη ενός Αύγουστου.

Θυμάμαι πούρθε και κάθισε σκυθρωπος, αυτός ο πάντα γελαστός, με κάποιες μολυβιές συννεφιές στα γαλανά τοπία των ματιών του. Λες κι είχε βαφεί ολόκληρος με μια κατακίτρινη ντάλια. Λες και τον έλουσαν άδικα, στο μίσος πολλών ανθρώπων.

Είπαν πως κάποιο ζώο πέρασε από πάνω του και τον τρόμαξε, όπως κοιμόταν στα εξωχώραφα.

Πάντως μας άφησε, νωρίς κι έμεινε άδειο απ' τον παράξενο νοικάρη του το αρχοντοκαλύβι τ' ουρανού μας.

Από το βιβλίο του Φιλοτεχνικού Νο 9 Άνοιξη 1991

ΜΠΟΥΡΛΗΣ - ΤΖΑΝΗΣ

Του Πέτρου Μαρτάκη

Από το βιβλίο του Φιλοτεχνικού Ομίλου Χίου τεύχος 2, χειμώνας '79

Ε θα μιλεί...

Στον κεντρικό δρόμο του χωριού, κοντά στην εκκλησιά, η βρύση. Η Μαριγώ, με τη στάμνα στον ώμο, απάνω σε διπλωμένη ριγωτή πεσέτα, τραβά για νερό συλλοισμένη. «Εϊντάθελενε να πει μ' ευτήν την κουβέντα του ο Δημήτρης»;

Ναι, την ώρα που ήγδερνε, ομπροστά στο χασάπικό του ένα ριφάκι κ' εκείνη επέρνανε, χτές βράδυ, της είπενε: «Ψηλά τη κτίζεις τη φωλιά και θα λυγίσει ο κλώνος και θα σου φύει το πουλί και α σου μείνει ο πόνος, όοπα» και τράβηξε κάτω δυνατά την προβιά του ριφακιού, που τόχενε κρεμασμένο στο τσιγγέλι. «Και θα σου μείνει ο πόνος, είπα» εφώναξε δυνατά «ο πόνος, είπα». «Καλέ γιάε, τούπα τότες εγώ, καλέ γιάε ένα πουλί με μουστάκια μιαν οριά».

Εδεδέτσι τούπα εγώ, σαν και μου δα πως τον επερίπαιζα μα ευτός την κουβέντα την είπενε και πως να την πει;

Και πήενενη στη βρύση, μα που η χαρά που είχενε άλλες βολές πώς άβρει εδεκεί και τις φιλενάδες της να βάλουν τις στάμνες στην αράδα και να πιάσουν κουβέντα ώσπου να γεμίσει η καθεμιά τη δικιά της.

«Μπορεί και να μην έχωράτευνε. Ε, μα φταίω κ' εγώ, αφού όλο του αγριεύγω άμαν θα μου πει έναν λόγο. Ναι φταίω κ' εγώ. Ε, τον ούριο, όμως.

Είντα βρέ αμαρούκλωτε, μαυραπλή, ξερακιανέ και... γλυκέ -ούγού!- κακοχράχεις! Είντα ψηλά την κτίζω τη φωλιά, που έτσι να ν' απλώσεις τη χερούκλα σου την ήπιασε; Είντα ψηλά;

Μα μπορεί πάλι να μην θει να την πιάσει και γιάδευτό έ σακαριάζεται. Μα πάλι γιάντα και καλά, όπου με δει κάτιτις α μου πει αφού στις άλλες καλημέρα καλησπέρα και τίποτις άλλο; Ουγού, σαν πολύ τότε σκέβγομαι. Κ' είντα με μέλλει; Εγώ μια βολά εν τονε πολυκάμνω γούστο.

Ούτε κρύο, ούτε ζέστη. Τώρα, έδωνά που τα λέμενε, αν πα στου κυρού μου και με ζητήσει -ευτός τονε θε για γαμπρό γιατί είναι λε, ο άνοστος, νοικοκύρης, ταμαχιάρης, βγάει πολλούς παρές κ' είναι και ψηλός και πιάνουν και τα χέρια του, πίνει μα εν τον πιάνει

το ρακί- αν πα και με ζητήσει, εγώ μια βολά θαρρώ πως ε θα πω όχι. Ούτε όμως και ναι. Όλα κι όλα! Α πω: «ότι πει ο κύρης μου».

-Πρόσεχε Μαριγώ να μην σε πατήσει ο γάδαρος. Αγουροξυπνημένη είσαι;

Ήταν ο κύρης του Δημήτρη.

-Όχι, καλέ, Μαστρονικολή μου και σεις! Είπενε γελαστά. Κ' ύστερις το ζο σας είναι καλόχαρο και προσέχει.

-Προσέχει ο γάδαρός μου; Χωρατατζού! Πε του κυρού σου πως άρτω απόψε για να κανονίσωμενε δανεικούς να κάμνωμενε στις Εφτά.

-Αμέ! Νάρτετενε, νάρτετενε. Ήβγαλενε και μια σούμα

που τηνε παϊνά πια από το πρωί ως το βράδυ.

-Ε, μην τονε περιπαίζεις Μαριγώ γιατί θάχει δίκιο. Από σούμα ξέρει.

-Ξέρει και παραξέρει μα και σεις έμ πάτενε πίσω, γερός νάστενε και γιάδευτό τονε παρτικουλάρετενε!

Και απομακρύθηκε ο γέρος κι εκούουντανε η σίκλα με την αλυσσίδα δεμένη στο σκαρβέλι να κτυπολογά.

Και εν είχενε δίκιο να στενοχωριέται η ούρια η Μαριγώ για την κουβέντα που της είπενε ο Δημήτρης γιατί εδεκείνο το βράδυ που επήνε σπίτι τος ο γέρο Νικολής εγίνηκενε... πεθερός της. Αμέ.

Κ' εκείνη ει'ν πια σήμερις γρηά, γρηά μ' άθριτικά, ρεματικά και άλλα πολλά.

Ο Δημήτρης ιζάρωσενε και βαριακού να σκάσει τη Μαριγώ κ' έχουνε πέντε παιδιά κ' ένα σωρό εγγόνια, γερά νάνα, μα η βρύση ε λουτουργά πια σαν και πρώτα! Στάμνες στη σειρά και γέλια, αγάπης καρδιοχτύπια και κανγάδες, πάπαλα.

Ήπην το νερό με τις σωλήνες στα σπίτια κ' η χαρά ήφυνε απέ το κεντρικό στενάδι του χωριού.

Η βρύση, στο ίδιο μέρος επόμεινενε κάντρο παλιό ζεστό κι αγαπημένο ώσπου ν' αδυνατίσει, να ξεθωριάσει, να πάψει να δηγάται την ιστορία της Μαριγώς και να σταματήσει να μιλεί, γιατί κανείς πια ε θα γροικά τη γλώσσα της...

Ένας απέ τη Χίος

Ευχαριστώ θερμά

τον καλό φίλο και συνεργάτη Πέτρο Ι. Μαρτάκη για την χαρά που μου έδωσε παραχωρώντας μου μέρος του αρχείου του (φωτογραφίες, έγγραφα, παλιές εφημερίδες κ.λ.π.), ιδιαίτερα για τις φωτογραφίες του φίλου του, Περικλή Παπαχατζηδάκη.

Επίσης τον καλό φίλο και συνεργάτη Γεώργη Διλμπόη που όχι μόνο έσπευσε να βοηθήσει στη συσκευασία και αποστολή του ως άνω υλικού (συμπληρώνοντάς το με κάποια βιβλία), μα και για την υπόσχεση ότι θα μου παραχωρήσει το υλικό που ο ίδιος κράτησε από το αρχείο Μαρτάκη.

Είναι ιδιαίτερη τιμή για μένα η εμπιστοσύνη που τέτοιοι άνθρωποι μου δείχνουν, μα και δέσμευση για την κατά το δυνατό καλύτερη αξιοποίηση του υλικού.

Βαγγέλης Ρουφάκης

Ομηρική Ακαδημία

Μέγιστο πολιτιστικό γεγονός στο νησί μας

Όπως κάθε χρόνο, τα τελευταία 5 χρόνια, λειτούργησε και φέτος από 13 έως 23 Ιουλίου η Ομηρική Ακαδημία στο νησί μας, συγκεντρώνοντας εκατό περίπου Φιλέλληνες Ακαδημαϊκούς, Πανεπιστημιακούς, Διδάκτορες, Ερευνητές, Καθηγητές και Φοιτητές από 14 χώρες του κόσμου, που ήλθαν με σκοπό να μελετήσουν τον Όμηρο, τον Πολιτισμό μας και τα Ελληνικά Γράμματα αρχαία και νέα.

Η Ομηρική Ακαδημία είναι «παιδί» της Euroclassica, (Όμιλος Ευρωπαίων Καθηγητών Κλασικών Γλωσσών και Πολιτισμών) με την οποία συνεργάζεται η Εταιρία Ελλήνων Φιλολόγων.

Χάρη στη Χιώτισσα Γενική Συντονίστριά της (και Αντιπρόεδρο της Euroclassica) Δρ Μαρία-Ελευθερία Γ. Γιατράκου, η Ομηρική Ακαδημία παρ' όλα τα προβλήματα (οικονομικά και άλλα που αντιμετωπίζει), προχωρεί κάθε χρόνο με μεγαλύτερη επιτυχία.

Οι εκλεκτοί επισκέπτες Καθηγητές και Φοιτητές, Έλληνες και ξένοι, παράλληλα με τα μαθήματα, που με τον ταχύ ρυθμό τους ίσως να έφερναν κόπωση, εύρισκαν την ξεκούραση σε μια μικρή εκδρομή και στην φιλοξενία των ανθρώπων του νησιού μας που τους αγάλιασαν όπως κάθε χρόνο με αγάπη και ζεστασιά.

Με τον Δήμαρχο Οινουσσών και την συνεργάτιδά μας Πόπη Χαλκιά-Στεφάνου

Θα κάνουμε μια γρήγορη αναφορά στο πρόγραμμα όχι τόσο των μαθημάτων και των ομιλιών όσο των εκδρομών και της περιποίησης που τύχαμε στα διάφορα μέρη που επισκεφθήκαμε (το περιοδικό μας συμμετέχει πολυτρόπως τα τελευταία χρόνια και ο γράφω

παρακολούθησε ολόκληρο το πρόγραμμα από την αρχή ως το τέλος) με μικρές αναφορές και μερικές φωτογραφίες.

Στις 15 Ιουλίου έγινε η έναρξη εργασιών στο Ομήρειο Πνευματικό Κέντρο Δήμου Χίου με ομιλίες και διαλέξεις.

Στην Πέτρα του Ομήρου έγιναν Επίτιμοι Δημότες...

Την επομένη όλοι μαζί ταξιδέψαμε στις Οινούσες και τύχαμε της φιλοξενίας του Δήμου Οινουσσών και του Δημάρχου Ευαγγέλου Αγγελάκου (που με την παιδεία του και το χαμόγελό του μας εντυπωσίασε, όπως και η γλυκιά και καταδερκτική σύζυγός του).

Ομιλίες, επίσκεψη στην Μονή, το Ναυτικό Μουσείο, τη Σχολή Πλοιάρχων, Τρισάγιο στον τάφο του Νίκου Δ. Πατέρα, καλό φαγητό, που δεν καταλάβαμε πότε πέρασε η μέρα.

Συγκινημένοι φύγαμε απ' το νησί βλέποντας τον Δήμαρχο και την γυναίκα του να στέκονται στον φάρο και να μας χαιρετούν.

Δεν μπόρεσα μέχρι στιγμής να πραγματοποιήσω την υπόσχεση που έδωσα για δεύτερη επίσκεψη. Ελπίζω γρήγορα να τα καταφέρω.

Στις 17 Ιουλίου, μετά τα μαθήματα της ημέρας το βράδυ πήγαμε στη Δασκαλόπετρα. Πάνω στην Πέτρα του Ομήρου έγιναν Επίτιμοι Δημότες Ομηρούπολης 4 διαπρεπείς ξένοι και κατόπιν η Δρ Αθηνά Ζαχαρού-Λουτράρη, μας μίλησε για τον Όμηρο παρουσιάζοντας διαφάνειες. Η μέρα έκλεισε με δείπνο στο Παντουκίος από τον Δήμο.

Η Τετάρτη 18 Ιουλίου εκτός των άλλων είχε εκδρομή στα Μαστιχόχωρα και δείπνο στον Λιμένα Μεστών από τον Δήμαρχο Μαστιχοχώρων.

Η Πέμπτη 19 του μήνα εκτός των άλλων είχε επίσκεψη στη Βιβλιοθήκη Κοραή, Νέα Μονή,

Ανάβατο, γεύμα στα Αυγώνυμα από τον Δήμο Ομηρούπολης, Αγία Μαρκέλλα, Βολισσό, Καρδάμυλα και δείπνο στο Ναγό από τον Δήμο Καρδαμύλων.

Η Παρασκευή 20 Ιουλίου φορτωμένη με μαθήματα και διαλέξεις.

Σαββάτο 21 Ιουλίου. Μετά τις τελευταίες διαλέξεις, συντάχθηκε το ψήφισμα και το απόγευμα στο Ομήρειο, έγινε η τελετή της λήξης και η απονομή των διπλωμάτων.

Κατόπιν τα λεωφορεία ξεκίνησαν για την Παφυλίδα του Δαφνώνα όπου το Περιοδικό «Δάφνη» προσέφερε το αποχαιρετιστήριο δείπνο «μετά μουσικής» στους διαπρεπείς ξένους και σε προσωπικότητες του τόπου.

Εκατό πενήντα άτομα παρακάθισαν στο δείπνο και έφαγαν, ήπιαν, χόρευαν, γλέντησαν και έφυγαν με τις καλύτερες εντυπώσεις.

Το κομμάτι που ακολουθεί είναι από το δελτίο «Ομηρικής Ακαδημίας Απόηχος».

«Συμπλήρωμα της ευφρόσυνης αυτής υπήρξε το δείπνο που παρέθεσε στη γοητευτική περιοχή Παφυλίδα του Δαφνώνα το Περιοδικό «Δάφνη», δηλαδή ο ακάματος και ενθουσιώδης εκδότης του κ. Βαγγέλης Ρουφάκης, δυναμικός και ουσιαστικός συνεργάτης της Euroclassica και ευγενικός χορηγός, με τον Δήμο Καμποχώρων που χορήγησεν επίσης ευγενώς. Βραδιά αλησμόνητη, με πλούσια εδέσματα, με μουσικό συγκρότημα και ελληνικούς χορούς. Η ομηρική φιλοξενία στο αποκορύφωμα».

Ο Πρόεδρος της Euroclassica Dr. Hans-Joachim H. Glucklich βραβεύει τη «Δάφνη» και τον εκδότη της

Πραγματικά ήταν μια ωραία βραδιά.

Ο Πρόεδρος του Φιλοτεχνικού Ομίλου Χίου ενθουσιασμένος, τραγούδησε τα «Παιδιά του Πειραιά» στα Γαλλικά.

Το γλέντι κράτησε παρά την κόπωση μέχρι αργά. Είμαι υποχρεωμένος (παρά τα προβλήματα) να ευχαριστήσω τον Δήμο Καμποχώρων για την χορηγία των εξόδων.

Ο αποχαιρετισμός

Κυριακή 22 Ιουλίου στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου η ομιλίες της συνεργατιδίας μας συγγραφέως Πόπης Χαλκιά-Στεφάνου, «Η Πατρίδα του Ομήρου» που εκδώσαμε σε φυλλάδια και της Γενικής Γραμματέως της Ομηρικής Ακαδημίας «Ο κόσμος των νεκρών στον Όμηρο και τη νέα ελληνική ποίηση».

Κατόπιν το τελευταίο γεύμα στον Όρμο Λω, προσφορά του χορηγού Νίκου Κ. Λω.

Εδώ τελείωσε η Ομηρική Ακαδημία 2001.

Το βράδυ όμως, στο πλοίο «Θεόφιλος» η συγκίνηση περίσσευε. Σφίξιμο χεριών, ανοιχτές αγκαλιές, δακρυσμένα μάτια, μεγαλόφωνοι χαιρετισμοί από τη στεριά και το πλοίο, μέχρι που το τελευταίο βγήκε απ' το λιμάνι, βεβαίωναν και επισφράγιζαν την αμοιβαία υπόσχεση για «καλή αντάμωση» στην Ομηρική Ακαδημία 2002 που θα λειτουργήσει στο νησί μας από 12 ως 21 Ιουλίου.

Βαγγέλης Ρουφάκης

Το ακριβό μου

Κάποια βραδιά μοναχική, που μ' έπνιγε η πλήξη,
είπα ν' ανοίξω τα συρτάρια της ζωής μου
κι είπα για τα παλιά συμβόλαια που 'χανε λήξει,
μη λυπηθείς και πέτα τα, ψυχή μου.
Κι ήταν εκεί αραδιασμένα στη σειρά,
με προσοχή και με φροντίδα φυλαγμένα,
θλίψεις, αγάπες, μίση και κάθε χαρά
κι ό,τι είχα στη ζωή μου περασμένα.
Κι άρχισα τότε να κοιτώ και να πετώ,
να καθαρίσω βάλθηκα τα πάντα με μανία.
Πάει και τούτο πέθανε, τελείωσε κι αυτό.
Κι ένα μονάχα κράτησα για πάντα ακριβό μου.
Τη Φιλία!

«Κορμοράνοι II»

Αγγελική Συρρή-Στεφανίδου

Ταξιδεύοντας...

«Ταξιδεύοντας... με το φως του Αιγαίου, απλώνοντας το όραμα του Ομήρου με τις ποιητικές ωδές της Σαπφούς, πνέει το ταξίδι των καλλιτεχνών στο Αιγαίο... Το ασημένιο ταξίδι της Λεσβιακής εθιάς φεγγαροβιά ταξιδεύοντας... αναζητώντας σταγόνα-σταγόνα τη λάμψη, απ' το μαστιχόδεντρο της Χιακής γης...»

Το «Περιοδικό «Δάφνη» στα πλαίσια της σειράς εκδηλώσεων «Πνευματικές Επικοινωνίες» με σκοπό την ανάπτυξη δεσμών μεταξύ των Ελλήνων της υπαίθρου (ειδικά στην ευαίσθητη περιοχή του Ανατολικού Αιγαίου) και της διασποράς, οργανώνει την έκθεση «Ταξιδεύοντας...» με τους εκλεκτούς καλλιτέχνες:

Γεωργία Ζαχαριάδου κεραμίστρια από τη Λέσβο, **Δήμητρα Καραμπέτσου** διακοσμήτρια (ειδικός σε δημιουργίες με αποξηραμένα φυτά) από τη Λέσβο και **Χαράλαμπο Κοιλιάρη** ζωγράφο από τη Χίο.

Η έκθεση θα ξεκινήσει από τη Δημοτική Πινακοθήκη της Χίου, από 16 ως 28 Νοεμβρίου 2001

Έναρξη 16 Νοεμβρίου 6:30 μ. μ.

Προσκαλούμε τους αναγνώστες της «Δάφνης» και όλους τους Χιώτες και σας παρακαλούμε να τιμήσετε με την παρουσία σας κι αυτή μας την προσπάθεια.

Ευχαριστούμε

Συγνώμη και... παράπονα

Ζητούμε συγνώμη από τους αναγνώστες μας για την ακύρωση της ομιλίας στο Ομήρειο Πνευματικό Κέντρο Δήμου Χίου, για την 11η Νοεμβρίου που είχαμε προαναγγείλει, αλλά άλλοι μας έβγαλαν «νεύτες».

Αν και από τον περασμένο Μάρτιο προσπαθούσαμε να «κλείσουμε» αίθουσα δεν υπήρχε ελεύθερος χώρος (όπως μας έλεγαν) για ολόκληρο τον Οκτώβριο και Νοέμβριο (!!!).

Λίγο οι γνωστές «διαφορές» Δημοτικής Αρχής-Προέδρου, λίγο η αναγωγή κάποιων υπαλλήλων σε Υπερδιευθυντές, ίσως και η προέλευσή μας από το Δαφνώνα, (δεν ψηφίζουμε στο Δήμο Χίου) μας άφησαν «έξω του νυμφώνος χριστού».

Θυμίζουμε όμως, ότι στους 350 ακροατές που είχαμε στην περυσινή μας εκδήλωση στο Ομήρειο, είχαμε και κατοίκους της πόλης, αφού οι κάτοικοι του Δαφνώνα και όλοι να ερχόταν, είναι μόνο 300 (στα χαρτιά).

Το πρώτο βιβλίο μας «Αλωόδεντρα» με την πόλη της Χίου ασχολείται. Επίσης 350 από τα 650 φύλλα του περιοδικού μας που κυκλοφορούν, διανέμονται στην πόλη της Χίου και στις σελίδες τους πάνω απ' όλα η πόλη της Χίου προβαλλόταν. Στις ηλεκτρονικές σελίδες της «Δάφνης» dafninet.gr, προβάλλουμε τον Δήμο Χίου, το Ομήρειο, την Δημοτική Πινακοθήκη. Κι ο Χιώτης Λόγιος και Ιστορικός Δημ. Λαϊνάς που θα μιλούσε για τα ελευθέρια της Χίου, θα ικανοποιούσε το ακροατήριο που σίγουρα θα ήταν πολυπληθές.

Επειδή είμαι ένας απ' εκείνους που βρίσκονται στο

Πνευματικό Κέντρο συνεχώς και παρακολουθώ τα προγράμματα και τις εκδηλώσεις, είδα πόσο γεμάτο ήταν το πρόγραμμα π. χ. στις 13 Οκτωβρίου που αν και «ήταν κλεισμένο» (για κάποιους φίλους που το είχαν ζητήσει) και οι δυο αίθουσες ήταν ελεύθερες... Αγαπητοί φίλοι, αιρετοί και μη που έχετε την ευθύνη γι' αυτά. Σε ένα περίπου χρόνο ίσως κανένας σας να μην ευρίσκεται στη θέση τη σημερινή. Γιατί υπάρχει για τους μεν η λαϊκή εντολή, για τους δε, εσωτερικές μετατάξεις. Εμείς όμως θα συνεχίσουμε να είμαστε στους ίδιους χώρους που με κόπο και κόστος επιλέξαμε να υπηρετούμε. Παράπονα δεν έχουμε μόνο εμείς. «Ρίξτε τ' αυτιά σας πίσω».

Αφουγκρασθείτε τους ανθρώπους που αφιλοκερδώς με τις όποιες τους δυνάμεις υπηρετούν τον τόπο τούτο και συστηματικά εισπράττουν πικρία από τους φορείς και τους εκπροσώπους τους. Θα είναι για το καλό όλων μας, μα πάνω απ' όλα για το καλό αυτού του τόπου (θέλουμε να πιστεύουμε πως σας ενδιαφέρει). Εκτός αν και οι χώροι του πολιτισμού πάνε για... «αδιωτικοποίηση».

Α! Ξέχασα. Έχουμε κι εμείς τις ευθύνες μας, γιατί είχαμε την αφέλεια να μιλούμε με το στόμα πιστεύοντας πως στους χώρους του πολιτισμού δεν χρειάζονται χαρτιά και υπογραφές. Καλά να πάθουμε...

Δεν έχουμε τίποτα προσωπικό με κάποιον. Αντίθετα υπάρχει ιδιαίτερη εκτίμηση. Πράξεις που μας θίγουν κρίνουμε και θέλουμε να πιστεύουμε πως ήταν από ένα λάθος που δεν θα επαναληφθεί..

Βαγγέλης Ρουφάκης

Το Φως της θύελλας

Οι απέραντοι γαλάζιοι ουρανοί
σκοτείνιασαν.
Κυνηγημένο έφυγε το φως
του ανυποψίαστου χαμόγελου.
Με απέραντη δύναμη και σιγουριά
όρμησε η φωτιά του Δία
ξέσκισε το γαλαζόμαυρο
της φοβισμένης νύχτας
κομμάτιασε

τους ασκούς του Αιόλου.

Ως τα πέρατα ηχοβόλησε
το τρανταχτό γέλιο της βροντής.

Ξαφνιασμένα ξύπνησαν
τα άλογα του Ποσειδώνα
στάθηκαν δισταχτικά στα πίσω πόδια
για μια μικρή αμφίβολη στιγμή
χλιμίντρισαν με γνώση μετά
και χύμηξαν ορμητικά

οι λευκές χαιτές τους

λόγχες απειλητικές

κάτω από το βλέμμα
του αγριεμένου θεού.

Ανατρίχιασαν τα όνειρα
κάτω από τα κλειστά βλέφαρα
των ερωτευμένων
σκορπίστηκαν
φοβισμένα πουλιά

«Το γέλιο της Μέδουσας»
Μαρία Αναστασοπούλου-Κρμιζή

Υμνοφόροι

Εγχώρια Γαλήνη.
Νέα διακοπή συνειδήσεων.
Από βαθειά ανεβαίνουν
σφυρίζοντας άγονες μέρες.
Μνήμες νεκρές
τραβηγμένες στην όχθη
αργοσαλεύουν σα φύκια.
Η παραλία βουρκώνει
κρούει χαλίκια ματωμένα.

Ευχαριστούμε

Στους αγαπητούς μας συνεργάτες ένα μεγάλο
ευχαριστώ και μια φωτογραφία, αναγνώριση
της προσφοράς τους στην έκδοση της
«Δάφνης».

Η συνέχεια σε επόμενα φύλλα...

Η συνεργάτης μας Μαρία Αναστασοπούλου-Κρμιζή
με τον σύζυγό της κορυφαίο αστροφυσικό της NASA
Σταμάτη Κρμιζή, από τη Χίο (θα μας απασχολήσει
σε επόμενο φύλλο του Περιοδικού μας).
Η φωτογραφία είναι στο «Maryland Science Centre
Reception, με φόντο το λιμάνι της Βαλτιμόρης.

*

Η συνεργάτις του περιοδικού μας γλύπτρια Μαίρη
Παπακωνσταντίνου που η παρουσία της στις σελίδες
του Περιοδικού μας θα είναι ...έντονη.
Περισσότερα στο επόμενο φύλλο.

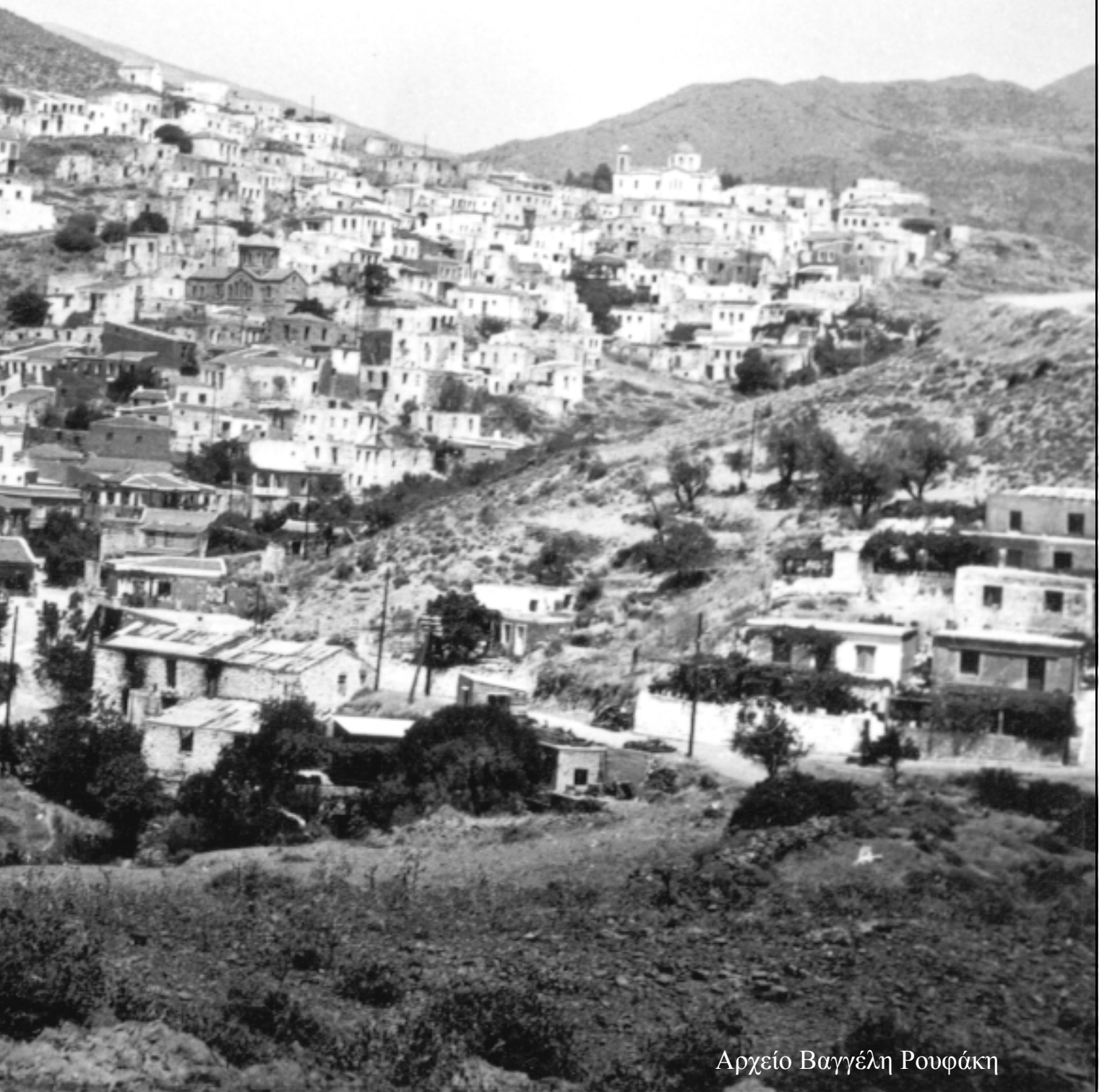
Βολισσός

Εδώ έζησε και δημιούργησε ο Όμηρος κι εδώ το απόγευμα της Πέμπτης 19 Ιουλίου φιλοξενήθηκε η Ομηρική Ακαδημία

«...ο δε έπρησε ταύτα και τους Κέκρωπας και την Βατραχομουμαχίην και Ψαρομαχίην και Ε-
πταπακτικήν και Επικιχλίδας και τ' άλλα πάντα
όσα παίγνιά εστιν Ομήρου, ενταύθα εποίησεν παρά τω Χίω εν Βολισσώ, ώστε και εν τη πόλει πε-
ριβόητος ήδη εγένετο εν τη ποιήσει...»

(Ηρόδοτος ο Αλικαρνασσεάς στο έργο του «Περί Ομήρου γενέσιος και βιοτής» κεφ.κδ')

ΤΟ ΠΕΤΕΙΝΑΡΑΚΙ

Μια φορά ήταν ένας γέρος και μια γριά κι' επηρικαλέσαν
 Του Θεόν κι' έλεγαν "Θε μου, δως μας έναν Παιδι
 κι'ας είν' και Πτεϊναράκι" κι' έδωκέν των ο Θεός ένα
 Παιδι κι' ήταν Πτεϊναράκι.

Άλλης εμεγάλωσε εν έπεν εις την μάνα του:

"Μάνα, εγώ θώ να πιά να δουλέπω"

Λέ του η μάνα του "Βρε Παιδάκι μου, εν κάθεσαι
 εδώ να κόνδ θές να πιάς να δουλέψεις;" Το μικρό
 το Πτεϊναράκι το χαβάν του "εγώ θώ να πιάω"

"Μα ποιος θα σε θε, Πούσαι Πτεϊναράκι;" αρωτά
 το η γριά. Μα κείνος είχε το γκοττόν του και την αφήκεν
 ν' αποκοιμηθεί και ταχιά ήφυγεν. Άλλες ήφυγεν απο το
 χωριό, δρόμο παίρνει μονοπάτιν αφήνει και άζαφνα να
 του ένας μακρύς ποταμός. Λέ του το Πτεϊναράκι:

"Φύγε να περάσω" λέ ο ποταμός "ή, φεύγω βοή"

"Βρέ φύγε, που σου λέω" λέ το Πτεϊναράκι "φύγε" "ή φεύγω" θυκώνει
 το Πτεϊναράκι και λέ "ρούφα πεινέ μου ποταμό, ρούφα και πιέ τον όλον"
 ως να πεις τοια τον είχε ρουφηγμένον όλον κι' εφάνησαν τα λιλαδάκια στον
 πιάτον. Πιο κάτω τ' απαντά ένα λιοντάρι. Λέ του:

"Κάμε πέρα να περάσω" Εκείνο λέ "εν το κουνώ απο δώ" λέ του το λιοντάρι
 και μουγκρίζει. "Αδειάζέ μου τη γωνιά" λέ πάλι το Πτεϊναράκι "ή φεύγει
 βρέ, βλέπε ήντα θα πάθεις." Λέ του πεινού του "ρούφα πεινέμ' λιοντάρι"
 και το ρούφηζεν όλο και την ουράν του μαζί.

Υετερα απάντησεν μίαν αλεπτόν αρβενικιάν, το Μισέ-αλεπτόν με τ' όνομα. Λέ
 του κι' ευτουνού. "Κάμε τόπο να περάσω. Τρεις ερούφηζα κι' επροίστην"

τόνε βλέπει ο αλεπτός καλά-καλά και λέ "Εσύ βοε μισέρο μου λές να κάμω
 τόπο, πιά δέ μπομπή που μου κουνιέται" Mas ως να το πεί λέ το Πτεϊναράκι:

"ρούφα πεινέ" και πιά κι' ο Μισέ-αλεπτός. Πιο κάτω να κι' ένα τσακάλιν που
 πήγαινε στην πόλιν να παντρευτεί. του λέ το Πτεϊναράκι τα ίδια, μα ήταν όριο
 και του κάμε τον πολύν και τον παλιήκαρον. παθαίνει κι' ετός τα ίδια.

Επάρχαινε το Πτεϊναράκιν, επήγαινε και ταχιά φτάνει εις τα παλάτια του
 βασιλέ του τόπου. Άλλης τον ειδασιν οι δούλοι του βασιλέ ειπασιν:

"Α τούτος ο Πτεϊνός είν καλός! ως τωνε χείωμεν μέσα στο κουμάσι ως τα
 μεάνυχτα κι' ύετερα τωνε σουβλιζωμεν" "Εγώ λέω τ' αζημερμα να ιονε
 κόψωμεν κι' ύετερα φουρνιστόν να τωνε πάρμεν πλέκέβιν του βασιλέ" ειπέν ο
 άλλος δούλος. και τα ευφωνήσανε.

Μα το Πτεϊναράκι τ' άκουγεν όλα απο μεδ' απο το κουμάσιν κι' εγύρευεν μιά
 τρούπιν γιά καμιάν αραμάδα να φύγει, να ζεκόψει. Μα τίποτις. ειχανε καλά
 κλειδωμένα οι δούλοι. τότες κι' ετός λέ:

Κλείδωμένα οι δούλοι. 101ες κι' ουίος λε:

“Τείλα Πεινέμ' Τεκάλιν. Τείλα Πεινέμ' τον αλεπόν και το λιοντάριν” κι' ετίλησέν τα όλα κι' ετά εφάγαν τους όρνιθες και τους κούκλους όλους κι' όλα τα πουλιά του βασιλέ. Κι' ετός ετήηεν κι' εκατέεν αφηλά-αφηλά και δέν τον είδασι, μα και να τνε βλέπανε, ανάγκην είχεν πιά, ας ήταν ο Πεινός του καλά. Ερκόνται οι δούλοι να δουν κι' ήντα βλέπουν, το κοτέτειν γεμάτον αχρίμα. Πάν και χώνουνται εταδοχωλιασμένοι.-

Απής εφύγαν τ' αχρίμα Πάν' οι δούλοι στο κουμάειν και να σου ο καλός μας ο Πεινός αφηλά-αφηλά και λένε ευναμεταζύ τους.

“Τούτος είν' που μας έπαιζεν όλες αυτές τις κακαρικές. Σιγά να δει ήντα θα του κάμωμεν. Ανάφασιν ένα φούρνον, αμέ, και τανε χώνουε μέσα να γίνει ψητός για μεζές του βασιλέ. Έν επρόφρασαν να τον κλείδουε και λέ: “Τείλα Πεινέ μου Πόταμιόν” Τείλα τον Πόταμιόν και πήρεν το ρέμα και τον φούρνον κι' ετούς αυτάμα. Απής βλέπουε οι δούλοι πως ετούτος δέν είχεν θεόν κι' απόετολον, τότε παίρνουν και τανε χώνουν μέσ' στο χρυσό μπεδαχτά του βασιλέ, μπας και μαλουριάδουε τα μάτια του και ετραβωθεί.

Για να μίν τα μαυρολογούμεν απής τον εριζαειν μέσα, κι' πύρεν μπόλικα φλουριά, λέ πάλι: “Ρούφα Πεινέμ' φλουριά, να χρυσώδουμεν τη χριά και να και τα ρουφά όλα. Ύετέρις εφύγεν και πιά στη μανά του και της λέ “Ει μά, ετρώεε το μεταζωτόν σουτόνι να βάλω μέσα τα φλουριά που σουφέρα” Τονε βλέπει καλά-καλά και λέ μέσα της “Εχωλάσθην το καψούλιν” μα τουέτρωεε το σουτόνι και κάθεται να δει. Είλεχεν εκείνος: “Τείλα Πεινέμ' φλουριά, να χρυσώδουμεν τη χριά”

Η μάνα του εαβτισμένη αφ' τη χαράν της, έν ήζερεν πιά τι να του κάμει. Είχεν και μιά γάταν ηριάν κι' ετήην, μα σοφήν και γλωσσούν. Σιάν ειδεν η ηρια-γάτα το χρυσάφι, λέ της ηρίας:

“Εκόν ήρτέν η ώρα μου. Μα ε' αφήνω κατάραν κι' άμα δέν κάμεις ότ' ε σου πώ, εβτροπέλέκιν θα πέσει στην κεφαλήν σου. και της τραγουδεί:

“Γριά, τώρα πούτπασες λεφτά, κάμε δωδεκα καλά άμα τα λεφτά χρονίβου, σαν το ψάριν θα βρωμίβου”

Κι' ύετέρις ετέζαρεν.

Ο γέρος κι' η ηριά τήνε παραχώσανε κι' απο τότες εκάμναειν ένα ψυχικόν το πρωί, κι' έναν άμαν εσημαινεν εβπερινός ως που τους ετήηεν ο θεός. Όσο μα το πρέτεμαράκι, που να εας τα λέω! Ηγιασεν αφ' την πολλή του τήν Πονηριά και το βάλαν στην Παράδειος. Αμήν.-

Από το βιβλίο του Νίκου Γιαλούρη «Χιώτικα Παραμύθια» που πρόσφατα επανακυκλοφόρησε έγχρωμο, από τις εκδόσεις του βιβλιοπωλείου «Πάπυρος».

Το Λαογραφικό Μουσείο Καλλιμασιάς

Του Δημήτρη Μελαχροινούδη

Η δημιουργία Λαογραφικού Μουσείου, είχε από το καταστατικό του Εκπολιτιστικού Σωματείου Καλλιμασιάς «Η ΠΡΟΟΔΟΣ» (1976) προβλεφθεί. Σήμερα, 25 χρόνια μετά, αυτό το όραμα έγινε πραγματικότητα από τον εκπαιδευτικό Γιάννη Κολλιάρo.

Για την ίδρυση του μουσείου γράφει ο ίδιος στο φυλλάδιο που διανέμεται στους επισκέπτες, σαν πρόεδρος του σωματείου, «Φίλοι του Λαογραφικού Μουσείου Καλλιμασιάς».

«Το 1995 άρχισε η συλλογή λαογραφικού υλικού. Κάναμε τη σκέψη να αξιοποιήσουμε το υπόγειο του διδακτηρίου του Γυμνασίου, με συνολικό εμβαδόν 500 τετραγωνικά μέτρα.

Αρχικά με την βοήθεια αξιόλογων χωριανών, στήσαμε το Λουτροβιό (ελαιοτριβείο) και το Ρεμπικαριό (αποστακτήριο ούζου). Στη συνέχεια με προαιρετικές εισφορές και χρηματοδότηση από

το Γυμνάσιο Καλλιμασιάς που στο υπόγειό του στεγάζεται το Λαογραφικό Μουσείο

το Συμβούλιο Περιοχής της 1ης Εδαφικής Περιφέρειας Χίου και της Νομαρχίας, χτίσαμε παραδοσιακά και με γέρματα το Ατσιγγαναριό (σιδηρουργείο), το Ραφείο, το Παπουτσιδικο, την Πρόσοψη Παραδοσιακού Σπιτιού και σ' ένα γέρμα στήσαμε τον Μπερντέ του Καραγκιόζη.

Επίσης στήσαμε Χωράφι με Καλύβι, Πηγάδι και Αλώνι. Όλα τα αντικείμενα και ο ρουχισμός είναι δωρεές συντοπιτών μας από πολλά χωριά και την πόλη της Χίου».

Στήθηκε ακόμη Παραδοσιακό Καφενείο και στις χιλιάδες των αντικειμένων περιλαμβάνονται εργαλεία όλων των επαγγελμάτων και οτιδήποτε χρησιμοποιούνταν στο νοικοκυριό ενός αγροτόσπιτου.

Σύμφωνα με δημοσιεύματα το Λαογραφικό Μουσείο Καλλιμασιάς, χαρακτηρίζεται σαν το

καλλίτερο του είδους του στην Ελλάδα. Είναι πόλος έλξης επισκεπτών και η ολοκλήρωσή του εναπόκειται στο βαθμό ευαισθησίας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της Πολιτείας γενικότερα. Χαρακτηριστικά τα αποσπάσματα από το βιβλίο επισκεπτών του, όπως χρονικά καταγράφηκαν:

Το Λουτροβιό (ελαιοτριβείο)

It was wonderful experience to admire the many artifacts, tools, machinery of ages past, you have collected with infinity and loving care, and receive from you the story that goes along with all the objects. For behind each of these objects there is a story hidden of work, of life, of commitment, of ideas of men and women.

Veronica Lazzarini viti
President of Sorella Nosta Madre Terra

*

Κοινά σημεία με το παρελθόν ολόκληρης της Ελλάδας. Με την ελπίδα ότι η προσπάθεια αυτή

Το Τσαγγαράδικο

θα τύχει της ανάλογης ηθικής και υλικής υποστήριξης από την Ελληνική Πολιτεία.

Νίκος Μαρίνος
Καθηγητής Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών

*

A superb museum, attribute to the forgotten art and industry of rural life in Χίος, and to her countrymen and women.

Ralph Benen, Jurnalist

*

Σ' αυτό το μουσείο οι άνθρωποι θα βλέπουν τη διαδρομή τους στην ιστορία, πως ζούσαν, τι κέρδιζαν και τι έχασαν σε τρόπο ζωής.

Λεωνίδας Κύρκος

*

Μικρή Καλλιμασιά, τι όμορφα και πόσο σοφά υψώνεις το ανάστημά σου διδάσκοντας τον τόπο ολόκληρο για την πολυτιμότητα της ζωής και την αξία της Παράδοσης...

Ανδρέας Γανιάρης, βιβλιοδέτης

*

Μακάρι να οργανωθεί ακόμη περισσότερο και να δημιουργηθούν και εκπαιδευτικά προγράμματα.

Ρέα Κανάμπουρα

Διδάκτωρ Λαογραφίας Πανεπιστημίου Αθηνών

*

Αυτά τα κομμάτια είναι τα κοσμήματα της ελληνικής φυλής...

Λεων. Λουκίσσας

Τουριστικό γραφείο «Μανέσσης»

*

Αποτελεί υπόδειγμα για μίμηση...

Γεώργιος Κρουσταλλάκης

Καθηγητής Πανεπ. Αθηνών

*

Κατάπληκτη από τον πλούτο και την ποιότητα των εκθεμάτων.

Σεβαστή Χαβιάρα-Καραχάλιου

*

Ένα παραδοσιακό Μουσείο με όλες τις παλιές τέχνες που δεν υπάρχουν πια. Άρτιο, πλήρες και γεμάτο αναμνήσεις. Συγχαρητήρια στους δημιουργούς του.

Δάφνη Σημίτη

*

Το μουσείο σας είναι το υπ' αριθμόν ένα σε ολόκληρη την Ελλάδα.

Μιχαήλ Παρκάκης

Πανελλήνια Ένωση Συντακτών Δημοσιογράφων

Διεθνών Ειδησιογραφικών Πρακτορείων

*

Πολλά περισσότερα απ' όσα περίμενα.

Γ. Α. Ζαχαράτος Καθηγητής Παμπεπ. Αιγαίου

*

Το μοναδικό απ' όσα έχω δει μέχρι σήμερα στην Ελλάδα.

Αικ. Μπεκιάρογλου-Εξαδάκτυλου

Προϊσταμένη των Γεν. Αρχείων του Κράτους

Η Νοσταλγία του Ελάσσονος*

Πέρα απ' τους ασπάλαθους, τους κάκτους και τα ερημοτόπια υψώνεται η πολιτεία. Παιδιά παιζοβολούν σε παιδικές χαρές. Φωνές ενθουσιασμού αιωρούνται παρασύροντας τους ανέστιους ανθρώπους σε οίκους ευζωίας. Ποιητές οικοδομούν παροπλισμένοι, μόνοι, με τις ύστατες λέξεις, της στέγης μας το φτερό.

Δάσκαλοι, απ' αυτούς με τη μεγάλη καρδιά, με εγκαρτέρηση και κόπο, χωροθετούν το χάος. Με παιχνίδια, τραγουδάκια της χαράς και της θλίψης ανοίγουν το δρόμο, οδηγούν το βλέμμα προς τα άνω.

Ζευγάρια ερωτευμένα εγκαθίστανται και ταλαντεύονται ναυαγικά στον αλκυλίων τα παγκάκια
Α! Και δυο γέροντες εραστής!
Μια λάμψη ξεχύνεται, ζωής πόθος, απ' τα τυλιγμένα σώματά τους
Η τρυφερότητά τους ρέει, ουράνιο τόξο, κι αγκαλιάζει σπίτια κι ανθρώπους

Αυτά, η ψυχή της πολιτείας.
Αυτά, το ιαματικό της ζήσης μας ύδωρ.
Οι οίκοι, τα στάδια θέατρα και σφαγεία τέχνες και μόδες;
Παίγνια του βίου ψηφίδες σ' ένα μωσαϊκό περίτεχνο κι ατέλειωτο εσαεί.

Οι νόμοι, ο Λόγος, οι θεοί ; Το αντικαθρέφτισμα της συνείδησης στα νερά της λησμοσύνης.
Μια πράξη ελέους προς τον πρωτόγονο ισοροπιστή.
Του εγκλεισμού διάκοσμος με κατιτίς από τη φύση: πρασινάδες και ταριχευμένα ομοιώματα του θείου.
Πέρα απ' τους ασπάλαθους, τους κάκτους και τα ερημοτόπια, κατοικεί η αλληλεγγύη.

Γιούλη Βολανάκη

*Αυτό το ποίημα είναι αφιερωμένο στους ανθρώπους της Ελληνικής Εταιρείας Προστασίας και Αποκατάστασης Αναπήρων Παιδών, κι έχει δημοσιευθεί παλαιότερα στο ένθετο της Ελευθεροτυπίας ΑναΜΕΣΑ, αφιερωμένο στους ανθρώπους με ειδικές ανάγκες.

Από τα σημαντικότερα του είδους στον Ελληνικό χώρο.

Μαίρη Παπακωνσταντίνου, Ευρωγλύπτρια

*

Ένα «μοντέλο» μικρού μουσείου, ίσως το πιο ενδιαφέρον που έχω δει σ' όλη την Ελλάδα.

Φωτεινή Ξυλά-Φαφαλιού, Ιστορικός Τέχνης

*

Παιδαγωγικός και εκπαιδευτικός άθλος.

Σ. Ζιώγκου-Καραστεργίου Α. Π. Θ. Φιλ. Σχολή

*

Νίκη στο χρόνο και επιβίωση του ανθρώπινου έργου στον άξονα πριν-τώρα.

Ε. Βλυσίδου Φιλολόγος-Ιστορικός

ΑΠΟ ΟΣΑ ΘΥΜΟΥΜΑΙ

Χιακές πνευματικές απώλειες - Περιοδικά και άλλες εκδόσεις στη Χίο
τη δεύτερη 50ετία του 20ου αιώνα (1950-2000)

Του Δημήτρη Ν. Λαϊνά

A) Οι πνευματικές απώλειες

Στο διάστημα αυτό «φεύγουν» οι δύο τελευταίοι μεγάλοι των Χιακών Γραμμάτων, - κορυφαίοι εκπρόσωποι της Ελληνικής επιστήμης, - που το έργο τους σημαδεύει τις πανεπιστημιακές μας σπουδές, του πρώτου εντός Ελλάδος (Πανεπιστήμιο Αθηνών) και του δεύτερου εκτός (Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης). Μιλάμε φυσικά για τον **Κωνσταντίνο Αμαντο (+1960)** και τον **Κωνσταντίνο Τρυπάνη (+1993)**. Με διαφορά μιας 30ετίας από την γέννηση και τον θάνατό τους, την «επιστράτευση» τους σε υπουργικά καθήκοντα κ.λ.π. - δηλαδή ότι χρονικά μεταφράζεται περίπου σε μια γεννεά, - αφήνουν «εποχή» πίσω τους και δίκαια χαρακτηρίζονται σαν μεγάλοι Διδάσκαλοι και ιστορικοί στο έργο τους που επιστέφεται και από την ανάδειξή τους ως Μελών - και Προέδρων - της Ακαδημίας Αθηνών.

Ακόμα φεύγουν ο **Γιώργος Θεοτοκάς (+1966)** και ο **Φώτης Αγγουλιές (+1964)**. Ευπατριδής της πεζογραφίας ο πρώτος, ταπεινός, - αλλά άξιος - εργάτης της ποίησης ο δεύτερος.

Άλλες αληθινές απώλειες Χίων διανοούμενων και εκείνες του Χρυσόστομου Γανιάρη, της Ειρήνης Παϊδούση, του Μικέ Παϊδούση, του Ανδρέα Λαιμού, του Λεωνή Καλβοκορέση, του Ανδρέα Πολεμίδη, του Δημήτρη Χαρτουλάρη, του Νίκου Σωτηράκη και ακολουθούν οι Γιαν. Χανιώτης, Στρ. Ζαχαριάδης, Ουρ. Διοματάρη, Ελένη Μπαχά, Νίκη Λάμπρου, Π. Παπαχατζηδάκης, Γ. Βαριαδάκης, Γ. Βενιάδης, Δ.Μαγγανάς, Ν. Διαμαντίδης, Δημ. Σταμπόλος, Αλ. Θελούδης, Γ. Κουνέλης, Κ. Χωρεάνθης, Ν. Καββάδας, Γ. Κρόκος, Σ. Πυλιάρος, Ν. Περρής, Ερμ. Πολυχρονοπούλου, Γ. Μουτάφης, Κ. Κουκουρίδης, Ν. Γεωργούλης, Μ. Μουντές και Κ.

Οι αιμνηστοί Χίοι λόγιοι Φίλιππος Αργέντης, Ανδρέας Λαιμός και Νίκος Περρής που διεκρίθησαν στον ερευνητικό, ιστορικό και δημοσιογραφικό χώρο της Χίου και με τους οποίους (ειδικώς τους 2 τελευταίους) συνεργάστηκε πολλακίς ο γράφων.

Επίσης βαρύτατες οι απώλειες των Στεφ. Καββάδα, Αντ. Στεφάνου, Γιάννη Χατζηπατέρα και τόσων άλλων εξόχων Χίων Λογίων.

B) Οι Χιακές εκδόσεις

Στο ίδιο διάστημα έχομε τις εκδόσεις Χιακών εντύπων που συνέβαλαν άμεσα και θετικά στην όλη πνευματική ζωή του τόπου. Κι αυτές είναι:

1) Η «Χιακή Επιθεώρησης». (Εκδότες Κώστας Δ. Φαφαλιός, Δημήτρης Μαγγανάς και Κώστας Χαβιάρας) που συγκέντρωσε τις συνεργασίες όλων σχεδόν των γνωστών Χίων λογίων της πρώτης και της δεύτερης γεννεάς του αιώνα μας. (Μετά την έκδοση της «Χ.Ε.» ακολούθησε, -με εκδότη μόνο τον Δ. Μάγγανα- η «Χιακή», με κύριο στόχο (εκτός του πνευματικού της περιεχομένου) την προβολή των Χιακών προβλημάτων).

Ιδιαίτερα τονίζεται η παρουσία στην Χιακή πνευματική ζωή του Κώστα Φαφαλιού για διάστημα άνω των 50 ετών.

2) Τα «Χιακά Χρονικά». (Περίοδος Β', ύστερα από την πρώτη που είχε πραγματοποιήσει ο Κ. Αμαντος (1911-1926) με εκδότη αυτή τη φορά τον Στέριο Φασουλάκη και με αυστηρά επιλεγμένο επιστημονικό περιεχόμενο και συνεργάτες πανεπιστημιακούς, αρχαιολόγους και φιλόλογους, οι οποίοι δημοσίευσαν αξιόλογες μελέτες και ανακοινώσεις γύρω στη Χιακή ιστορία και τέχνη.

3) Το «Χίος-Ημερολόγιο». (Έκδοση Χαβιάρα), στους 10 τόμους του οποίου, ανά έτος δημοσιεύθηκαν μελέτες για ισάριθμες «ενότητες» Χιακών Θεμάτων από τους Κώστα Χωρεάνθη, Ελένη Τσικριτέα - Χωρεάνθη και Αντώνιο Στεφάνου.

Ο ίδιος Οίκος Χαβιάρα εξέδωσε ακόμα τα βιβλία «Χιακά Ανάλεκτα» του Κων/νου Κανελλάκη και «Η νήσος Χίος», του Hubert Pernot, σαν εκδόσεις του «Χίος-Ημερολόγιο» και πρόσφατα τα «Χιακά» του Αλεξ. Βλαστού.

4) Η «Φιλολογική Χίος». (Έκδοσις του «Συλλόγου Χίων Φιλολόγων» με συντακτική επιτροπή τους Κώστα Φραγκομίχαλο και Γρηγόρη Σπανό.

Αξιόλογη επιστημονική επιθεώρησις με μελέτες και κείμενα που αφορούν τη Χίο και με εμπειριστατωμένες σημειώσεις και αναφορές των Χίων φιλολόγων σε θέματα φιλολογίας, ιστορίας, λαογραφίας κ.λ.π.

5) Η «Χιόνη». Μηνιαίο περιοδικό λόγου και τέχνης (εκδότης Γιάννης Τζούμας - αρχισυντάκτης Δημήτρης Φρεζούλης), με ποικιλία ύλης λογοτεχνικού, ιστορικού και τοπικού περιεχομένου, αναφορές και αφιερώματα σε γεγονότα και πρόσωπα του νησιού, σκιαγραφίες κ.λ.π.

6) Μνημονεύομε ακόμα τις τοπικές εκδόσεις των **Καρδαμύλων**, του **Βροντάδου**, των **Οινουσσών**, των λοιπών **Νοτιοχώρων** και **Βορειοχώρων**, των **Ψαρρών** και άλλων περιοχών της Χίου, με ειδικότερα θέματα και χρονικά που αφορούν τις επί μέρους κοινότητες και δήμους του νησιού.

Ιδιαίτερη μνεία για τη «**Δάφνη**» του **Δαφνόνα** με εκδότη τον Βαγγέλη Ρουφάκη και πλούσιο υλικό.

7) «Εν Χίω». Περιοδική έκδοσις των δραστηρίων Χίων Θεοδώρου Ν. Χαβιάρρα Γ. Ζυμαράκη και Γιώργου Μισεντζή (Α' και Β' περίοδος) με ποικιλία τοπικής ύλης και επιτυχείς και μελετημένες αναφορές.

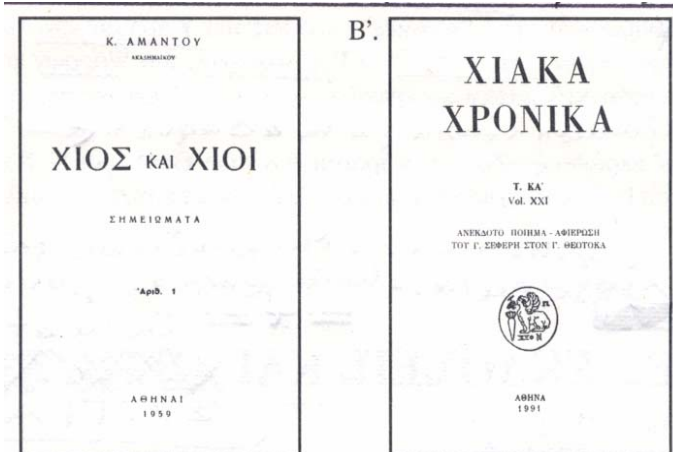
8) «Πελιναίο». (Διευθυντής Γιάννης Μακρυδάκης) με Χιακές αναδρομές, κείμενα χιογραφίας-τοπικογραφίας, πλούσιο φωτογραφικό υλικό κ.λ.π. Το ίδιο τα τετράδια μνήμης 1914-1920.

Γ) Άλλες εκδόσεις και συγγραφικές παρουσίες

Αληθινή «Χιακή άνοιξις» μπορεί να χαρακτηριστεί η ίδια περίοδος σε εκδόσεις βιβλίων, ανατύπων, χρονικών και λευκωμάτων, είτε από Χίους συγγραφείς, είτε από μη Χίους που έχουν όμως Χιακό περιεχόμενο και ύλη. Ο «Οδηγός Εκδόσεων και Βιβλίων» του Βιβλιοπωλείου Χαβιάρρα-Χίου, απαριθμεί δεκάδες τέτοιων εκλεκτών έργων που καλύπτουν ένα ευρύτατο φάσμα της Χιακής Γραμματείας και εργογραφίας με εκδόσεις των Αφών Χαβιάρρα, του Δήμου Χίου, του Δήμου Ομηρούπολης, της «Εταιρίας Μελετών Ανατολικού Αιγαίου», του «Ομηρείου Πνευματικού Κέντρου Δήμου Χίου» του «Φιλοτεχνικού Ομίλου Χίου», της «Περιηγητικής Λέσχης Χίου» (περιοδικές εκδόσεις) του «Φιλοπροόδου Ομίλου Κάμπου», του Ε.Β.Ε. Χίου, της Νομαρχίας Χίου και - όπως είπαμε, - πολλών εξόχων Χίων λογίων, ανάμεσα στους οποίους πολυγραφοτάτοι σε αριθμό εκδόσεων και συχνότητα «παρουσίας» είναι ο Γιώργης Διλιμπής, ο Στέφανος Καββάδας, ο Γρύφων Παϊδούσης, ο Νίκος Γιαλούρης, ο Ματθαίος Μουντές, ο Γιάννης Μουτάφης, ο Ανδρέας Λαιμός, ο Ανδρέας Αξιωτάκης, ο Νίκος Περρής, ο Στέριος Φασουλάκης («Ατακτα» του Αδαμ. Κοραή-3τόμοι) η Καίτη Καππού-Μουτάφη («Απαντα» Γιάννη Μουτάφη-3 τόμοι) ο Ίωάννης Πουλής (ιερέυς), ο Κώστας Ν. Χα-

τζηπατέρας και η Μαρία Σ. Φαφαλιού, ο Κώστας και η Ελένη Χωρεάνθη, ο Δημήτρης και ο Γρηγόριος Σπανός, ο Αντώνης Χαροκόπος, ο Γιώργος Βενιάδης, ο Νίκος Σωτηράκης, η Δέσποινα Τομαζιάνη, ο Κώστας Κουκουριδής, η Ερμιόνη Πολυχρονοπούλου, ο Φώτης Αγγουλής, ο Κώστας Χαλλιωρής, η Μαρία Βασιλειάδου-Ρόκου, ο Βαγγέλης Ζύμαρης, ο Χριστοφ. Γατανάς ο Νίκος Κ. Χαβιάρρας και τόσοι άλλοι που ίσως έπρεπε να μνημονευθούν ακόμα. Από τις πιο αξιόλογες εκδόσεις π.χ. των τελευταίων ετών στάθηκε η «Χιακή Προσωπογραφία» του ομότιμου καθηγητού του Πανεπιστημίου Αθηνών Θεοδώρου Σαρικάκη, ενώ έγινε δεκτή με ικανοποιητικές κρίσεις από το κοινό η εργασία του Γιώργου Σκαρβέλη για τους «Χίους και Οινουσσίους ευεργέτες». Το ίδιο και ο «Γεώργιος Κορέσιος» του Νίκου Στουπάκη, η «Χιακή Σφίγγα της Αθηνάς Ζαχαρού-Λουτράρη κ.α.

Φυσικά ο κύκλος των Χίων διανοούμενων της δεύτερης 50ετίας του αιώνα μας δεν εξαντλείται με τους αναφερόμενους παραπάνω συγγραφείς, οι οποίοι έχουν ίσως την συχνότερη εκδοτική παρουσία με έργα τους και βιβλία.

Α) Το τελευταίο ίσως έργο του σοφού Χίου Ακαδημαϊκού Κωνσταντίνου Ι. Αμάντου «ΧΙΟΣ ΚΑΙ ΧΙΟΙ» (1959) στο οποίο κατεχωρήθησαν βιογραφικά σημειώματα αρκετών Χίων Λογίων.

Β) Ένα από τα αξιόλογα Χιακά περιοδικά όλων των εποχών: Τα «ΧΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ» περίοδος Β' τόμος ΚΑ' -1991 υπό τη Δ/ση του Στέριου Ν. Φασουλάκη

Ένας μεγάλος αριθμός εξ' ίσου αξίων πνευματικών ανθρώπων, περιορίζεται π.χ. στην έκδοση ενός μόνο βιβλίου, στην τακτική τοπική πνευματική ζωή και κίνηση, στην πραγματοποίηση διαλέξεων, στην δημοσιογραφική δραστηριότητα, στις τακτικές συνεργασίες σε Χιώτικα περιοδικά, εφημερίδες κ.α. Τα θέματά τους ποικίλα, ενδιαφέροντα και ουσιαστικά, αφιερώματα, σκιαγραφήσεις και μονογραφίες φθάνουν σ' όλες τις λογοτεχνικές μορφές, (διήγημα, στίχο, μυθιστόρημα, αφήγηση, αναμνήσεις, βιβλιοκρισία), καθώς επίσης και σε όλα τα είδη της δημοσιογραφικής ύλης, (άρθρα, εντυπώσεις, αναφορές, επιστολές, κρίσεις κ.λ.π.) συνθέτοντας ένα αξιόλογο αρχειακό υλικό για την όλη ιστορία, πρόοδο και πορεία του.

Γενικά περί του χωριού Δαφνώνος

Από τον αείμνηστο δάσκαλο Δημήτριο Μέλη

Συνέχεια από το προηγούμενο

Γάμοι

Κατά την παραμονή του γάμου ο γαμπρός πέρνει μερικούς νέους και τους οργανοπαίκτας και ειδοποιεί τους κατοίκους του χωριού ότι: Αύριον και κατά την τάδε ώραν θα γίνει ο γάμος μου και όταν έχετε ευχαρίστησιν ελάτε. Το ίδιο θα πράξει και η νύμφη μετά των νεανίδων αλλά ανευ οργάνων.

Την άλλην ημέραν, Κυριακήν βέβαια και κατά το απόγευμα, ο γαμπρός βασταζόμενος υπό αγάμων νέων και υπό πλήθους κόσμου συνοδευόμενος, πορεύεται μετά μουσικής εις την οικίαν της νύμφης προς παραλαβήν αυτής και κατόπιν στην εκκλησίαν. Μετά την τέλεσιν του μυστηρίου ο γαμπρός και η νύμφη οδηγείται εις κατάλληλον μέρος και ως τοιούτον θα είναι οικία διαθέτουσα μεγάλην αίθουσαν ή καφενείον, ή και η πλατεία του χωριού εάν ο καιρός επιτρέπει, όπου επακολουθεί διασκέδασις μεγάλη, η οποία διαρκούσε προπολεμικώς μέχρι τριών ημερών.

Μετά το κέρασμα των καλεσμένων ο γαμπρός διέτασσε τους οργανοπαίκτας να παίξουν τον πολιτικόν συρτόν και ούτω ήρχιζε ο χορός αυτού μετά της νύμφης, η οποία εχορευέτο από όλους σχεδόν τους παρευρισκόμενους και με άλλους συρτούς.

Την άλλην ημέραν εξηκολούθει η διασκέδασις από τους γνωστούς της νύμφης και του γαμπρού. Τότε άνθρωποι των οικογενειών των, οι οικείοι αυτών, έφερον τα λεγόμενα σινιά άτινα ήσαν πλήρη φαγητών εξ ορνίθων και ή και άλλων σφαγείων γλυκών και φρούτων μετά άρτων μεγάλων εις μέγεθος. Ταύτα συνοδεύοντο εκ παραλλήλου από το κρασί και το ούζο. Όλα τα τρόφιμα παρετίθεντο επί προχείρων τραπεζών, εκ σανίδων ή και θυρών, επί πετρών ή άλλων βάσεων τοποθετημένων και εκάθηντο κατόπιν όλοι εκείνοι και έτρωγαν τα φαγητά και τα γλυκίσματα.

Τα όργανα, οι νεόνυμφοι και οι συγγενείς με τα σινιά

Πανηγύρεις

Η μεγαλύτερα πανήγυρις είναι η του Αγίου Παντελεήμονος ήτις γίνεται κατά την 27ην Ιουλίου.

Κατά το εσπέρας της ημέρας εκείνης, συναθροίζονται όλοι σχεδόν οι κάτοικοι με τας καλλιτέρας των στολάς, καθώς και πολλοί εκ των κατοίκων των Καμποχωριών και της πόλεως Χίου, εις την πλατείαν του χωριού «Λιβάδι» όπου διασκέδαζαν δια μουσικής και χορού όλην την νύκτα. Την επομένην ημέραν γίνεται πάλιν εις την εκκλησίαν κανονική λειτουργία ως και κατά την ημέραν της εορτής του Αγίου, μετά μνημοσύνου υπέρ των ιδρυτών του ναού και αυτό λέγεται μεθέορτον. Πάλιν το εσπέρας θα συνεχισθεί η διασκέδασις μετά πάσης ευθυμίας, από τους κατοίκους σχεδόν του χωριού.

Εγίνετο μέχρι του 1940 περίπου και άλλη πανήγυρις Κατά την 23ην Αυγούστου παρά την θέσιν του Βεσταρχάτου «εννεάμερα της Παναγίας».

Γίνονται επίσης την 23ην Απριλίου και κατά την 6ην Αυγούστου, μικραί πανηγύρεις, αλλά δεν έχουν την μεγαλοπρέπειαν της εορτής του Αγίου Παντελεήμονος.

Διαφορά Δαφνουσίων με τα αγροκτήματα της Νέας Μονής-Απότριτα

Προ 80 ή 100 ετών, πολλοί εκ των κατοίκων του χωριού Δαφνώνος και των Καμποχωριών, ιδίως Βερβεράτου και Χαλκειούς, ενοικίαζαν αγροκτήματα της Νέας Μονής και εσυμφώνησαν οι ενοικιασταί, μετά των καλογήρων της Μονής να δίδουν από τα παραγόμενα προϊόντα το 1/3 εξ ου και απότριτα και τα

άλλα 2/3 να παραλαμβάνουν οι ίδιοι. Κατ' αρχάς έδιδον ή μάλλον επλήρωνον το δικαίωμα αυτό εις είδος ή εις χρήματα.

Αργότερα όμως ηρνήθησαν οι Δαφνούσοι να εκπληρώσουν τας προς την Μονήν υποχρεώσεις τους και ηπέιλησαν τους καλογήρους οι οποίοι εξήτησαν απ' αυτούς να τας εκτελέσουν. Οι τελευταίοι ευρεθέντες προ αδιεξόδου ηναγκάσθησαν να καταγγείλουν αυτούς εις τον Τούρκον διοικητήν της πόλεως Χίου και εις τον επίσκοπον Αμβρόσιον.

Ο Τούρκος διοικητής εν συνεννοήσει μετά του Τούρκου διοικητού Αιγαίου, διέταξε την σύλληψιν και φυλάκισιν των ενοικιαστών εκ των οποίων μερικοί εξορίσθησαν εις μέρη εκτός της Χίου. Επειδή δε και ο επίσκοπος ετάχθη με το μέρος των καλογήρων και επειδή τα πράγματα είχαν φθάσει εις σημείον επικίνδυνον, μετέβησαν πολλοί εκ των κατοίκων και των οικείων των ενοικιαστών εις τον Καθολικόν επίσκοπον και του εδήλωσαν ότι δέχονται να γίνουν Φράγκοι για να εκδικηθούν τους καλογήρους της Μονής και τον τότε Ορθόδοξον επίσκοπον.

Καλόγηροι της Νέας Μονής

Τούτο όμως εν τέλει δεν έγινε υπό των Δαφνουσίων διότι γενομένης σχετικής μεγάλης δίκης, ηθώθησαν και ούτω εκαλλιεργούσαν πάλιν τα αγροκτήματα χωρίς να δίδουν εις την Μονήν τίποτε. Περισσότερα περί της υποθέσεως αυτής των αποτρίτων ευρίσκει τις εις τα Νεαμονήσια λεγόμενα.

Την τελευταίαν αποκριά το βράδν μαζεύνονται όλοι σχεδόν οι κάτοικοι εις τα καφενεία του χωριού ή μάλλον εις τα μεγαλύτερα εξ αυτών, μετά των οικογενειών των και περνούν διασκεδάζοντες μετά μουσικής και χορού, όλην την νύχτα.

Το ίδιον γίνεται και την Καθαράν Δευτέραν, από πλείστους εκ των κατοίκων εις την πλατειάντου χωριού.

Το Μέγα Σάββατον, την παραμονήν του Πάσχα πολλοί εκ των νέων του χωριού μεταβαίνουν εις την εξοχήν μετά των ζώων των και κόπτουν ξύλα χονδρά

κορμούς ολοκλήρους δένδρων και τα φέρουν εις τον έξωθεν της εκκλησίας χώρον. Με τα ξύλα αυτά ανάπτυουν μεγάλην φωτιάν της οποίας αι φλόγες φθάνουν εις ύψος μέχρι πέντε μέτρων.

Φέγγει μέσα στο σκοτάδι της νύχτας εις αρκετήν απόστασιν και φωτίζει και θερμαίνει όλους εκείνους τους νέους ή άλλους ανυπόμονους χωριανούς οι οποίοι αναμένουν την ώραν της κρούσεως των κωδώνων του ναού χάριν της Αναστάσεως, για να Αναστήσουν όπως λέγουν.

Έθιμα και ήθη του χωριού

Εις την κηδείαν δεν μοιρολογούν, αλλά απαγγέλλουν με δάκρυα, σχετικά με την ζώην και την δράσιν του νεκρού, δίστιχα. Όταν μεταφέρεται το λείψανον από την εκκλησία εις το νεκροταφείον, αι γυναίκες αποχωρούν και πηγαίνουν μόνον οι άνδρες. Μετά την κηδείαν όταν μεταβαίνουν εις τας οικίας των, νίπτουν τας χείρας των.

Κατά το τεσσαρακονθήμερον μνημόσυνον και εις το τέλος αυτού μεταβαίνουν και αι γυναίκες εις το νεκροταφείον συνοδευόμεναι και υπό ανδρών μετά μικρού δίσκου κολλύβων και του ιερέως.

Μοιρολόγια

Αραγε μεσ' τη μαύρη γη ηύρες τον ίδιο κόσμο,
ηύρες τους φίλους και γλεντάς ή τα σκουληκία μόνο;
Σήκω μητέρα κι άνοιξε κι ετοίμασε και κλίνη,
γιατί απόψε σου `ρχεται μεγάλος μουσαφίρης.
Σήκωσε το κεφάλι σου από το προσκεφάλι
και δος μου μίαν απολογίαν κι ύστερα πέσε πάλι.
Να `ταν η γη κουβουκλωτή να `χε και παραθύρια
να `βλεπα τη μητέρα μου στα μάτια και στα φρύδια.
Πάρε μανούλα μου κερύ κι έβγα το μονοπάτι
να πάρεις την αδελφούλα μου που δεν ηξεύρει νάρθει
Μιλώ σου και δε μου μιλάς σανα μην έχεις στόμα,
Μα δε σου συνορίζομαι που σε βαρεί το χόμα.

Τραγούδια του γάμου

Δεν λέγαν τραγούδια εις τον γάμον. Μόνον μετά την τέλεσιν του μυστηρίου, κατά την ώραν της διασκεδάσεως και ενώ χορεύουν, ο συρτός μετατρέπεται εις σμυρναϊκόν μπάλλον και λέγονται μερικά επαινετικά δίστιχα του γαμπρού, της νύμφης και των συν αυτώ, εκ μέρους καλλιφώνου χορευτού ή και οργανοπαίκτηου.

Ιδιωματικά λέξεις

Φλεάρης = Φλεβάρης
Έδειξε, δείχνω = ρίπτω, πετώ
Όχονούς = αμέσως
Ετοιμομπουκίες = ντολμάδες
Φτωχογιάννης = μπακαλιάρος

Εν γένει οι κάτοικοι του Δαφνώνος, παραλείπουν ως επί το πλείστον τα σύμφωνα πολλών λέξεων, όπως όλοι σχεδόν οι Καμποχωρίται. ⇨⇨⇨⇨⇨

Γράμματα από τους αναγνώστες μας

(Η δημοσίευση επιστολών γίνεται με επιλογή. Γράμματα που δεν δημοσιεύονται δεν επιστρέφονται.)

Η ευγενής εκδήλωσής σας επί τη μνήμη του Αγίου Αποστόλου Βαρθολομαίου ιδιαίτερος συνεκίνησε την ημετέραν μετριότητα.

Όθεν, ευχαριστούμε υμάς ενθέρμως, δι' αυτήν επικαλούμεθα εφ' ημάς πλουσίαν την χάριν και την ευλογίαν του αγίου Θεού.

Με πατρικήν στοργήν

✦ Ο Κωνσταντινούπολεως Βαρθολομαίος

*

Κύριε Ρουφάκη

Σας ευχαριστώ για το ωραίο βιβλίο «Λωλόδεντρα» που μου στείλατε. Θερμά συγχαρητήρια για τις άοκνες προσπάθειές σας.

Με εκτίμηση

Σταμάτης Κάρμαντζης

Πρόεδρος Νομαρχιακού Συμβουλίου Χίου

Περί του σχολείου

Η ζωή του σχολείου μέχρι του 1870 είναι άγνωστος καθώς και πως εμάνθανον γράμματα. Περί το 1870 συνεστήθη σχολείον κοινοτικόν, του οποίου επληρώνοντο με συνεισφοράς των κατοίκων (παροικιάδες). Το σχολείον ευρίσκετο εις την δυτικήν περίπου άκρον του χωρίου* και ως πρώτος δάσκαλος φέρεται ο Αθανασάκης.

Οι διδάξαντες προ της απελευθέρωσης (1912) υπήρξαν οι: Ι. Λεμονής, Ν. Δόντης, Ν. Σιδερίδης, Μ. Αραθύμου κ. α. Μετά την απελευθέρωσιν εδίδαξαν: Π. Βάμβας, Ι. Χαρτουλάρης, Ι. Βεϊπαζάρογλου, Μ. Παγουδή, Σ. Δανιήλ, Ι. Τσικής, Γ. Εκατομάτης, Χ. Βέκιος, Α. Γιακούμας, Λ. Μασουρίδης, Ι. Παπαεμμανουήλ, Αμέντα, Μ. Αραθύμου ήτις παρετήθη κατά την 30ην Οκτωβρίου 1949 και ο υποφαινόμενος Δημήτριος Μέλης από τον Σεπτέμβριον του 1948.

Το σχολείον στεγάζεται εις δύο κεχωρισμένα διδακτήρια. Το εν κτίριον ευρίσκεται εις το Ανατολικόν περίπου άκρον του χωρίου και το άλλο εις το Ν.Δ. άκρον αυτού. Αμφότερα στερούνται αυλής ή άλλης τινός εκτάσεως.

Το προς Α. Ευρισκόμενον σχολικόν κτίριον ανηγέρθη το 1911, δι' εξόδων των κατοίκων της κοινότητος και των απανταχού ευρισκομένων συγχωριανών και το άλλο κτίριον ανηγέρθη κατά το 1922 δαπάναις των κατοίκων.

Εν Δαφνώνι τη 5η Απριλίου 1950

Ο Διευθυντής του σχολείου

Δημ. Μέλης (υπογραφή)

ΤΕΛΟΣ

* Στα Λαγκαδάκια, σήμερα οικόπεδο Πέτρου Γ. Χαβιάρα

Κύριε Ρουφάκη

Για την αποστολή του βιβλίου «Λωλόδεντρα» θερμά σας ευχαριστώ.

Εύχομαι στη «Δάφνη» πάντα επιτυχίες στις πλούσιες δραστηριότητές της.

Ο Δήμαρχος Μαστιχοχώρων

Ευάγγελος Ατσάλης

*

Αξιότιμε κύριε Ρουφάκη

Έστω με καθυστέρηση (οι διακοπές μου κράτησαν φέτος μέχρι τις 10-9) σας γράφω τούτο το γράμμα, για να σας ευχαριστήσω που παρευρεθήκατε στην παρουσίαση του μυθιστορήματός μου «Εκείνη που έπρεπε να φύγει» που έγινε στις 29-8 στις εγκαταστάσεις του Φ.Ο.Β.

Με τιμήσατε και είμαι περήφανη γι' αυτό, ενθουσιασμένη δε με τις εκλεκτές εκδόσεις «Δάφνη» που μου δωρίσατε.

Ευτυχώς είχα αρκετό χρόνο τις μέρες των διακοπών μου κι έτσι μελέτησα με προσοχή και απήλαυσα και το περιοδικό με την ενδιαφέρουσα και ποικίλη ύλη, αλλά και τα τόσα γλαφυρά κι ευαίσθητα κείμενα της κυρίας Χαβιάρα-Καραχάλιου στα «Λωλόδεντρα». Και τα δύο αξίζουν συγχαρητήρια, διότι διακρίνονται και για την ποιότητά τους ως προς τα κείμενα, αλλά και για την υψηλή τους αισθητική ως προς την παρουσίαση.

Σας εύχομαι, σύντομα να δούμε τη συνέχειά τους με εξ' ίσου αντιπροσωπευτικά δείγματα της σημαντικής -τω όντι- και αξιόλογης πνευματικής παραγωγής που γίνεται στο νησί μας, της οποίας, βαριά η παράδοση και η κληρονομιά, το επιτάσσει.

Οπωσδήποτε επιθυμώ να γίνω μέλος της «Δάφνης» και σας παρακαλώ να με καθοδηγήσετε πώς να στείλω τη συνδρομή.

Επίσης παίρνω το θάρρος να σας στείλω ένα αντίτυπο της ποιητικής συλλογής μου «Κορμοράνοι ΙΙ», που εξεδόθη το 1991. Η πρώτη συλλογή «Κορμοράνοι» του 1980, έχει προ πολλών ετών εξαντληθεί. Παρακαλώ κρίνετε επιεικώς το δείγμα της δουλειάς μου.

Ελπίζω να έχω σύντομα νεότερα από τη συνέχεια των προσπαθειών σας.

Εύχομαι καλό χειμώνα και τα σχέδια σας να πραγματοποιηθούν με τον καλλίτερο τρόπο.

Αξιότιμε κύριε Ρουφάκη
Ως αντιπρόεδρος της Euroclassica (Ομίλου Εταιρειών Ευρωπαϊών Καθηγητών Κλασικών Γλωσσών και Πολιτισμών) και ως Διευθύντρια της Ομηρικής Ακαδημίας σας εκφράζω τις άπειρες ευχαριστίες μας και την ευαρέσκεια των μελών του Δ. Σ. της Euroclassica, των εκπροσώπων της από τις εταιρείες κλασικών γλωσσών και πολιτισμών όλης της Ευρώπης, των διακεκριμένων Ελληνιστών και φοιτητών, που παρακολούθησαν τις επιστημονικές και πολιτιστικές τους εκδηλώσεις.

Η παρουσία και συμβολή σας κύριε Ρουφάκη εκτιμώνται και ο κόπος σας αναγνωρίζεται.

Με ενθουσιασμό, ζήλο, αετίσια διάθεση σπεύσατε στην πρώτη γραμμή ευθύνης, με όλους τους τρόπους και όλα τα μέσα, αποδεικνύοντας ότι οι Χίοι βιώνουν ή καλύτερα προσφέρουν την Ομηρική φιλοξενία των ξένων γεγονός που κινεί τον θαυμασμό των τελευταίων.

Η Ομηρική Ακαδημία ευελπιστεί ότι η συμβολή σας θα είναι αμείωτη και στο μέλλον αφού αποδείξατε ότι επιθυμείτε να ακτινοβολήσουν τα Ελληνικά Γράμματα, η γλώσσα, η Ιστορία και ο Πολιτισμός μας σ' όλον τον κόσμο.

Με ευχαριστίες και τιμή,
Δρ Φιλ. Μαρία Ελευθερία Γ. Γιατράκου
Αντιπρόεδρος της Euroclassica
Διευθύντρια της Ομηρικής Ακαδημίας
*

Κύριε Ρουφάκη
Πήγα στο βιβλιοπωλείο «Πυξίδα» να αγοράσω το βιβλίο της Σεβαστής, από κάτι λίγα που διάβασα στην «Αλήθεια» που έγραψε ο Δ. Λαϊνάς και ξύπνησαν παλιές αναμνήσεις των παιδικών μου χρόνων, ξεχασμένες. Ευχαριστώ την αγαπητή Σεβαστή που μου τις θύμισε. Γεννήθηκα σε μια περιοχή του Ταλλάρους που γειτονιάζει με πρόποδες του Προφ. Ηλία Γρού και με Λωλόδεντρα και την εποχή του `30 μικρή κοπέλα τους έζησα όλους αυτούς τους τύπους από κοντά και ήθελα πολύ να βρω αυτό το βιβλίο.

Κύριε Ρουφάκη, γράψετε ένα ακόμη μέλος στο περιοδικό σας.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων
Ελένη Μάγκου
*

Εκπολιτιστικός και Μορφωτικός
Σύλλογος Λιβαδίων Χίου Ο Γεώργιος Βούρος
Άγιος Λουκάς Λιβάδια Χίος 82100

Αγαπητέ μας κ. Ρουφάκη, λάβαμε το βιβλίο της κ.

Σεβαστής Χαβιάρα-Καραχάλιου «Λωλόδεντρα» έκδοση: Περιοδικό «Δάφνη» Χίος 2001, το οποίο μας αποστέλλετε, και σας ευχαριστούμε που μας συμπεριλάβατε στους απανταχού αποδέκτες σας. Αξίζουν συγχαρητήρια στη συγγραφέα που με το έργο της αυτό διασώζει ιστορικά, λαογραφικά και ηθογραφικά στοιχεία του τόπου μας, καθώς και σε εσάς προσωπικά που επωμιστήκατε το βάρος της έκδοσης.

Σας συγχαίρουμε εκ βάθους καρδίας και σας ευχόμαστε και άλλες παρόμοιες δραστηριότητες στο μέλλον.

Με τιμή

Γιατο Δ.Σ.
Ο Πρόεδρος
Λ. Αμπελιώτης
*

Παναγιότατε, φίλοι της «Δάφνης».

Ευχαριστούμε για τα καλά σας λόγια και τις ευχές σας, εσάς και όλους τους άλλους που μ' ένα γράμμα, ένα τηλεφώνημα, ένα e-mail ένα σφίξιμο του χεριού, μας εμψυχώνετε.

Ευχαριστούμε επίσης όλα τα μέσα ενημέρωσης που πάντα με ένα καλό λόγο και τις ευνοϊκές τους κριτικές μας στηρίζουν και προβάλλουν το έργο μας.

Το κουράγιο που μας δίνετε όλοι, βοηθά να συνεχίσουμε με περισσότερο κέφι και πείσμα τη δουλειά μας. Το οφείλουμε.

Μαστιχόνερο

Λούστηκες μαστιχόνερο και ήρθες
Ιωνικός Ιούλιος στο Καρφά.
Λάμπουν τα μάτια σου σαν του Τσεσμέ
τα φώτα.
Είναι η νύχτα που τα φέρνει πιο κοντά.

Με σούμα σε μεθύσανε οι φίλοι
και Χιώτικο κρασί στη Βολισσό,
σε Καππαδόκιμο κανάτι, χωματένιο,
που σαν το όνειρο απόμεινε μισό.

Πάρε τον Όμηρο το Χιώτη απ' το χέρι,
σε περιμένω ένα βράδυ στα Μεστά.
Πάμε Λιθί ν' απλώσουμε το παραγάδι.
Στα Θυμιανά σούχω κρυμμένα μυστικά.

Χ. Γελαγώτης

Γνωρίζετε ότι...

Η Χίος ελευθερώθηκε από τους Τούρκους την Κυριακή 11 Νοεμβρίου 1912, ημέρα των Αγίων Βικτόρων;

Οι δυο πρώτοι νεκροί στην μάχη της απόβασης στο Κοντάρι, ήταν ο Μανώλης Ποθητός από την Λακωνία και ο Γιάννης Χρυσολωράς από την Αθήνα, ενώ οι πρώτοι τραυματίες ήταν ο δεκανέας Ι. Καργάτος και ο στρατιώτης Γ. Παντελιός;

Οι Τούρκοι στην ίδια μάχη άφησαν 9 νεκρούς;

Στη μάχη του Αίπους (15-11-1912) σκοτώθηκαν δύο αξιωματικοί και επτά στρατιώτες, τραυματίστηκαν πενήντα δύο ενώ οι Τούρκοι άφησαν πολλούς νεκρούς;

Μετά τις 20 Νοεμβρίου ήλθαν εθελοντές από την Κρήτη και αργότερα από την Ικαρία για βοήθεια;

Διαδρομή

Χρόνια που φύγατε...

Σεντούκια της θύμησης και του ονείρου.

Ίχνη της μοναξιάς και του έρωτα

καρποί της ελπίδας και των αισθήσεων.

Δάκρυ αγωνίας που επανέρχεται.

Φωνή και φτερούγισμα διαρκούς εφηβείας.

Ρυτίδες παλιές χαρακίες πυρκαγιάς.

Αιματηρή διαδήλωση υπέρ της Ανάστασης.

Χρόνια που φύγατε...

Αντώνης Λάρδας

Περιεχόμενα

Στις Δαφνούσαινες	Πέτρου Ι. Μαρτάκη	2
Όχι άλλο αίμα	Βαγγέλη Ρουφάκη	3
Τιμή και μνήμη	Βαγγέλη Ρουφάκη	4
Το μνήμα	Φώτη Αγγουλέ	4
Της τέχνης τα μηνύματα	Βαγγέλη Ρουφάκη	5
Ο θρήνος του περιστεριού	Μαίρης Παπακωνσταντίνου	5
Η Βρύση	Βαγγέλη Ρουφάκη	6
Λωλόδεντρα, Πετροχελίδονα, dafninet.gr	Βαγγέλη Ρουφάκη	7
Ο μπαξεβάνης τ' ουρανού	Κώστα Αμπανούδη	8
Χιώτικη Μπαλάντα	Νίκου Γιαλούρη	8
Μπουρλής-Τζανής «Ε θα μιλεί...»	Πέτρου Ι. Μαρτάκη	9
Ευχαριστώ θερμά	Βαγγέλη Ρουφάκη	9
Ομηρική Ακαδημία	Βαγγέλη Ρουφάκη	10
Ταξιδεύοντας		12
Συγγνώμη και... Παράπονα	Βαγγέλη Ρουφάκη	12
Το φως της θύελλας	Μαρίας Αναστασοπούλου-Κριμιζή	13
Υμνοφόροι	Αντώνη Λάρδα	13
Βολισσός		14
Το πετειναράκι	Νίκου Γιαλούρη	16
Το Λαογραφικό Μουσείο Καλλιμασιάς	Δημ. Μελαχροινούδη	18
Η Νοσταλγία του Ελάσσονος	Γιούλης Βολανάκη	19
Από όσα θυμούμαι	Δημήτρη Ν. Λαϊνά	20
Το αρχείο μου «Γενικά περί του χωρίου Δαφνώνος»	Δημ. Μ. Μέλη	22
Γράμματα από τους αναγνώστες μας		24
Μαστιχόνερο	Χ. Γελαγώτης	26
Γνωρίζετε ότι...		26
Διαδρομή	Αντώνη Λάρδα	26
Περιεχόμενα		26
Θρήνος για την Περσεφόνη	Πόπη Χαλκιά-Στεφάνου	27

Θρήνος για την Περσεφόνη

Στοιχείωσε για τη "κόρη του σταριού" ο θρήνος στην Αγέλαστη πέτρα.
Οι βουνοκορφές, τα βάθη της θάλασσας βροντολάλησαν
τον ήχο της αθάνατης φωνής της αρπαγμένης θυγατέρας.
Χάθηκε η μπουμπουκένια μορφή της θεογέννητης
κι οι κόρες τ' Ουρανού έμειναν μόνες στ' ανθόσπαρτο λιβάδι.
Οι κρόκοι, τα τριαντάφυλλα, οι κρίνοι, οι μενεξέδες
σιωπηλά θρηνούσαν τον αφανισμό της Περσεφόνης.
Το τρυφερό το χάδι της αχόρταγα κρατούσε ο υάκινθος
δίχως το ευωδιαστό του τ' άρωμα μήτε ο ουρανός γελούσε πια
κι η γη τ' αλμυρό της θάλασσας γευόταν κύμα.
Ο γιος του Κρόνου από το Νύσιο πεδίο ξεπετάγεται.
Τη λιογέννητη κόρη στο θανατερό του τ' άρμα αρπάζει
κι απ' τις Πλουτώνειες Πύλες για τον υποχθόνιο κόσμο,
στον κάτασκιο λειμώνα του Ταρτάρου,
ανάλητος στα λυγμικά τα κλάμματά της.

Την αρπαγή της θεάς θρήνησε και η Κυάνη,
και το δρόμο του άρπαγα πήγε να φράξει.
Μα, ο γιος του Κρόνου μάνιασε
κι έμπηξε με ορμή το θεϊκό το σκήπτρο του στη γη,
που κλωνισμένη μέριασε κι άφησε
το άρμα του στην άβυσσο να φτάσει.
Ούτε τις κραυγές της κόρης του Περσαίου απ' τη σπηλιά της
σκιάχτηκ' ο πανδαμάτορας θεός του Κάτω Κόσμου.

Στην κορυβαντική των βράχων τη σιωπή
στην ένυλη των βροτών κραυγή το φως στερεύει.
Κι οι σειρήνες του απρόβλεπτου το θάνατο φιλεύουν.
Πέρα στις βίγλες αργοπεθαίνουν οι φρυκτοί και οι Ολύμπιοι
θυσίες πια δε δέχονται, μήτε λατρεία απ' τους ανθρώπους.
Το Ράριο πεδίο έμεινε τόπος ξερός χωρίς τον πράσινο το θάμνο
και το γλαυκό κριθάρι, μήτε σπόροι φύτρωσαν τον Ανθεστηρίωνα
μόνο κρυμμένοι έμειναν μεσ' στ' άνυδρα χωράφια.
Χωρίς πουλιά πετούμενα, κλαδιά, φύλλα και χλόη.
Μάταια τα βόδια έσερναν τ' αλέτρι τους θλιμμένα
τα φοβερά τα δρέπανα στον κάμπο μαραζώνουν.
Μουχλιασμένο σκοτάδι έφερε ο θρήνος της θεάς
και ακαρπία στους αγρούς, πείνα και δυστυχία.
Τέφρα του αφανισμού τα δάκρυα της μάνας
στο ζοφερό βασίλειο των σκιών, μια ποταμιά στον Άδη.
Άναυδος ο Ίακχος πενθεί την άπαυστη οδύνη.
Θρηνητικά φθάνουν τ' άσματα από τα ελεγεία.

Την σκυθρωπή όψη της γης ιχνηλατεί η πονεμένη Δήμητρα
με μαύρο το χιτώνα της κι αναμμένους τους πυρσούς στα χέρια,
δίχως στολίδια, αμβροσία και νέκταρ,
δίχως το χειρονόπιμο νερό στο πρόσωπό της
την αγαπημένη κόρη ψάχνοντας να βρει.
Το θάνατο συλλάβιζε στη γλώσσα των στιγμών
και τα βουνά ερράγισαν κι ο ουρανός κι η γη από τον σπαραγμό της.

